

ღვანე დავითაშვილმა საქართველოს განემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს 2019 წლის საქმიანობა შეაჯამა

განემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრმა, ლევან დავითაშვილმა საქართველოს პრემიერ-მინისტრს, მთავრობის, დიპლომატიური კორპუსის, დარგობრივი ასოციაციებისა და მედიის წარმომადგენლებს სამინისტროს 2019 წლის საქმიანობის შედეგები გააცნო.

„ჩვენი სამინისტრო ორი უმნიშვნელოვანესი მიმართულების - განემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების - სახელმწიფო პოლიტიკის შემუშავებაზე და ამ პოლიტიკის ეფექტიან განხორციელებაზე მუშაობს. თამამად შემოიძლია ვთქვა, რომ ორივე მიმართულებით ხელშეწყობები წინსვლა გვაქვს, მიუხედავად რთული მემკვიდრეობისა და არაერთი გაუთვალისწინებელი გამოწვევისა“, - განაცხადა მინისტრმა.

როგორც ლევან დავითაშვილმა აღნიშნა, აგრარულ დარგში სწორი სახელმწიფო პო-

ლიტიკის შედეგად, გაზრდილია ქართული პროდუქციის წარმოება.

„ჩვენ დახლებზე ყოველდღიურად სულ უფრო მეტი ახალი ქართული ბრენდირებული პროდუქტი ჩნდება, რაც იმპორტის ჩანაცვლების შეუქცევადი პროცესის მაჩვენებელია. საქართველო, ტრადიციულად, აგროსასურსათო წარმოებით გამორჩეული ქვეყანა იყო. ჩვენ ამ სტატუსს ეტაპობრივად ვიბრუნებთ. მიუხედავად მზარდი მოხმარებისა, რაც ტურისტული ნაკადის ზრდითაც არის განპირობებული, აგროსასურსათო

პროდუქტის სავაჭრო დეფიციტი ყოველწლიურად სულ უფრო მცირდება. მცირდება იმპორტსა და ექსპორტს შორის სხვაობა, 900 მილიონიდან ეს დეფიციტი 350 მილიონ დოლარამდე შემცირდა, რაც იმას ნიშნავს, რომ ჩვენ შევძელით წარმოების მნიშვნელოვნად გაზრდა“, - განაცხადა მინისტრმა.

ლევან დავითაშვილმა განემოსდაცვითი მიმართულებით სამინისტროს მიერ განუვლი საქმიანობა მნიშვნელოვან წინგადადგმულ ნაბიჯად შეაფასა და აღნიშნა, რომ სულ ცოტა ხანში დასრულდება ძირითადი საკანონმდებლო ბაზების შემუშავების ეტაპი. განემოსდაცვითი კანონმდებლობა თანხვედრაში იქნება ევროპულ კანონმდებლობასთან.

„ჩვენ, მდგრადი განვითარების პრინციპებით, შევძლებთ ეკონომიკის განვითარებას განემოს დაზიანების მინიმუმამდე შემცირებით. დღეისათვის, გაფართოებული ვალდებულებების პირობებში, მწარმოებლებს გარემოზე ზიანის შემცირების მიმა-

რთულებით მეტი პასუხისმგებლობა უკვე აქვთ. წარმოებაში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა, ადეკვატური მაკონტროლებელი სისტემა და მწარმოებელთა პასუხისმგებლობის მუდმივი ზრდა - ეს არის სახელმწიფო პოლიტიკა, რაც განემოს დაცვის გარანტია უნდა გახდეს“, - განაცხადა ლევან დავითაშვილმა.

შემატყობელი ღონისძიების დასასრულს, მინისტრმა, განემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მიმართულებებით 2020 წლისთვის განსაზღვრულ პრიორიტეტულ საკითხებზე ისაუბრა.

ღონისძიებაზე ნაჩვენები იყო ვიდეორგოლი, რომელშიც, თავმოყრილი იყო კადრები სახელმწიფოს ხელშეწყობით შექმნილი საწარმოებიდან, მელიორაციის განახლებული ინფრასტრუქტურული ობიექტებიდან, საერთაშორისო სტანდარტების ლაბორატორიებიდან, საკვლევი-სადემონსტრაციო ბაზებიდან.

საქართველოს ბაიბოს და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს 2019 წლის საქმიანობის შეჯამება

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

ანგარიში 2019

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს საქმიანობის უმნიშვნელოვანესი მიმართულება კერძო სექტორის განვითარების ხელშეწყობაა, რომლის მისაღწევად სოფლის მეურნეობის ღირებულებათა ჯაჭვის აბსოლუტურად ყველა კომპონენტში ხორციელდება მასტიმულირებელი პროგრამები/პროექტები.

შედეგად, სახელმწიფო პროგრამების ფარგლებში, 2013 წლიდან დღემდე, შექმნილია 212 ახალი და გაფართოებულია 940 საწარმო, მათ შორის 2019 წელს, შეიქმნა 15 ახალი საწარმო და გაფართოვდა 70 საწარმო. ამ წლების განმავლობაში, სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს მიერ წარმოებული პროექტების ფარგლებში, შექმნილია 17,000 ახალი სამუშაო ადგილი, მათ შორის 2019 წელს შეიქმნა 1800 ახალი სამუშაო ადგილი. 2013 წლიდან დღემდე გაცემულია 40,200-ზე მეტი სესხი, სააგენტოს თანადაფინანსებამ 314,000,000 ლარს გადააჭარბა, გაშენდა 8450 ჰა-ზე მეტი მრავალწლოვანი ხეხილის ბაღი, რეაბილიტაცია ჩაუტარდა 1000 ჰა-ზე მეტ ჩაის პლანტაციას, 2014-2019 წლებში აგროდაზღვევის პროგრამის ფარგლებში ფერმერებისთვის ანაზღაურებულმა ზარალმა - 36,000,000 ლარზე მეტი შეადგინა.

2019 წლის განმავლობაში:

- გაიცა **432,867,000** ლარის ღირებულების 6,074 შეღავათიანი აგროსესხი, სააგენტოს თანადაფინანსებამ შეადგინა **68,958,000** ლარი. ფერმერებისთვის ხელმისაწვდომია იაფი და გრძელვადიანი ფინანსური რესურსი;
- საქართველოში არსებული სასოფლო-სამეურნეო მიწების ეფექტიანი გამოყენებისა და პირველადი წარმოების აგრარული პროდუქციის მხარდასაჭერად სააგენტო ახორციელებს პროექტს „დანერგე მომავალი“, რომლის ფარგლებშიც, 2019 წელს გაშენებული მრავალწლოვანი ბაღების ფართობი შეადგენს **2,100** ჰა-ს. სააგენტოს თანადაფინანსების ოდენობამ **13,353,000** ლარი შეადგინა;
- სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობით დაკავებული პირებისთვის შემოსავლის შენარჩუნება და რისკების შემცირება უმნიშვნელოვანესია დარგის მდგრადი განვითარებისთვის, 2019 წელს აგროდაზღვევის პროგრამის ფარგლებში გაცემულია **16,473** პოლისი. დაზღვეული იქნა **114,538,000** ლარის ღირებულების სხვადასხვა სასოფლო-სამეურნეო კულტურა. სულ დაზღვეულია **13,852**

ჰა მიწის ფართობი. ჯამში სააგენტოს სუბსიდიის თანხამ შეადგინა **5,846,000** ლარი. ანაზღაურებულმა ზარალმა შეადგინა - **913,000** ლარი. აღსანიშნავია ის ფაქტი რომ, 2018 წელთან შედარებით, 2019 წელს აგროდაზღვევის პროგრამით მოსარგებლე ბენეფიციართა რაოდენობა **31%**-ით არის გაზრდილი;

• მნიშვნელოვან პრიორიტეტად რჩება სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის გადამამუშავებელი და შემნახველი ახალი საწარმოების თანადაფინანსება. აღნიშნული მიმართულებით მხარდაჭერილია **25** პროექტი - ჯამური საინვესტიციო ღირებულებით **30,384,000** ლარი, საიდანაც სახელმწიფო თანადაფინანსებამ შეადგინა **12,932,000** ლარი. მათ შორის გადამამუშავებელი საწარმოების კომპონენტის ფარგლებში დამტკიცდა 6 პროექტი ჯამური საინვესტიციო ღირებულებით **8,331,000** ლარი, საიდანაც სახელმწიფო თანადაფინანსებამ შეადგინა **3,205,000** ლარი. ხოლო შემნახველი საწარმოების კომპონენტის ფარგლებში დამტკიცდა 19 პროექტი ჯამური საინვესტიციო ღირებულებით **22,052,000** ლარი, მათ შორის სახელმწიფო თანადაფინანსებამ შეადგინა **9,726,000** ლარი.

სააგენტო აქტიურად თანამშრომლობს სხვადასხვა დონორ და საერთაშორისო ორგანიზაციასთან, აღნიშნული თანამშრომლობის შედეგად, ხორციელდება სხვადასხვა მასტიმულირებელი საგრანტო პროექტები, როგორებიცაა „აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამა“ და „ახალგაზრდა მეწარმე“.

- 2019 წელს, „აგროწარმოების ხელშეწყობის პროგრამის“ ფარგლებში, გაფორმდა **156 ხელშეკრულება**. ჯამური ინვესტიციით **10,984,000** ლარი, სააგენტოს თანადაფინანსება შეადგენს 4,279,000 ლარს;
- 2019 წელს, **100 ახალგაზრდა** სტარტ-აპერთან გაფორმდა ხელშეკრულება, პროგრამის „ახალგაზრდა მეწარმე“ ფარგლებში, ჯამური ინვესტიციის თანხით - **8,822,000** ლარი, საიდანაც სააგენტოს თანადაფინანსების მოცულობამ შეადგინა - 3,498,000 ლარი.

მნიშვნელოვან მიმართულებად რჩება ქვეყნისთვის ტრადიციული დარგების განვითარება, კერძოდ:

- 2019 წელს ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაციის პროგრამის ფარგლებში, **59** ჰა ფართობის რეაბილიტაცია განხორციელდა. რეაბილიტაციის ჯამურმა

ღირებულებამ **149,000** ლარს გადააჭარბა, საიდანაც სააგენტოს თანადაფინანსებამ შეადგინა **97,000** ლარი.

პრიორიტეტად რჩება სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის შესასყიდად საჭირო ფინანსებზე ხელმისაწვდომობა. ამ მიზნით, 2019 წელს განხორციელდა „სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსების პროგრამა“ რომლის ფარგლებშიც გაფორმდა **102 ხელშეკრულება**, ჯამურმა ინვესტიციამ შეადგინა - **14,307,000** ლარი, საიდანაც სააგენტოს თანადაფინანსების მოცულობაა - **6,677,000** ლარი.

აქტიურად მიმდინარეობს „ფერმერთა რეესტრის“ პროგრამა, რეესტრში სულ რეგისტრირებულია **107,320** ფერმა/ფერმერი. 2019 წელს, კი რეგისტრაცია **15,541** ფერმა/ფერმერმა გაიარა.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერა

კოოპერაციული საწარმოებისა და სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერა წარმოადგენს სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების მნიშვნელოვან მიმართულებას.

დღის მდგომარეობით, რეგისტრირებულია 1044 სასოფლო-სამეურნეო სტატუსის მქონე კოოპერატივი.

მესაქონლეობის, მეფუტკრეობის და მევენახეობის დარგში მოქმედი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის მიზნით ხორციელდება სახელმწიფო პროგრამები, რაც პროდუქციის წარმოების ღირებულებათა ჯაჭვის სხვადასხვა ეტაპის მხარდაჭერას გულისხმობს.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

ანგარიში 2019

f სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

- მაღალმთიან რეგიონებში მცხოვრები, რძის წარმოებაში ჩართული მოსახლეობის შესაძლებლობების გაძლიერების, მათი შემოსავლების ზრდის და მაღალხარისხიანი, უვნებელი რძისა და რძის პროდუქტების წარმოების მიზნით „მაღალმთიან რეგიონებში სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-საძოვრების რაციონალურად გამოყენების“ სახელმწიფო პროგრამა მოქმედებს. მაღალმთიან რეგიონში რეგისტრირებულ 38 სასოფლო-სამეურნეო სტატუსის მქონე კოოპერატივს 25 წლიანი იჯარით, შეღავათიანი პირობებით გადაეცემათ სახელმწიფო-საკუთრებაში არსებული სათიბ-საძოვრები და 90%-იანი თანადაფინანსებით სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკა;
- დუშეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ შუაფხოში დასრულდა რძის გადამმუშავებელი საწარმოს მშენებლობა და აღჭურვა. საწარმო, რომელიც უზრუნველყოფს თანამედროვე ტექნოლოგიებით მაღალი ხარისხის რძის პროდუქტების, მათ შორის, დამბალხაჭოს სამრეწველო წარმოებას, კონკურსის წესით შერჩეულ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს, სახელმწიფოს მხრიდან 75%-იანი თანადაფინანსებით გადაეცემა;
- მიმდინარეობს „რძის მწარმოებელი კოოპერატივების მხარდაჭერის სახელმწიფო პროგრამა“. პროგრამის მიზანია ერთიანი საწარმოო ციკლის შექმნის მხარდაჭერით დამატებითი ღირებულების გენერირება, სადაც კოოპერატივის მეპაიე დაინტერესებულია არა რძის, არამედ ყველის და რძის სხვა პროდუქტების რეალიზაციიდან მიღებული გაზრდილი შემოსავლებით. დღეის მდგომარეობით სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში რძის გადამმუშავებელი **24 კოოპერაციული საწარმო** მოქმედებს. სახელმწიფოს მხრიდან თანადაფინანსებამ **2,583,000** ლარი შეადგინა. კოოპერაციულ საწარმოებში წარმოებული პროდუქცია ხელმისაწვდომია ადგილობრივ ბაზარზე;
- „მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამის“ ფარგლებში

- ყურძნის გადამმუშავებელი **13 კოოპერაციული საწარმო** ამოქმედდა. სახელმწიფო თანადაფინანსებამ 5,914,000 ლარი შეადგინა. გასულ წელს კოოპერაციულ საწარმოებში გადამმუშავდა **1400** ტონამდე ყურძენი, წარმოებული ღვინის რეალიზაცია ადგილობრივ ბაზარზე ხორციელდება;
- „მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის“ სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში მეფუტკრეობის **204** სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივში გაერთიანებულმა **2185-**მა მეფუტკრემ სახელმწიფოს მხრიდან 70%-იანი თანადაფინანსებით მიიღო **18 000**-ზე მეტი სკა და სხვა ინვენტარი (ციბრუტები, თაფლის შესანახი ავზები და ფიჭის ასათლელი დანები). თანადაფინანსების თანხამ 1,632,000 ლარი შეადგინა;
- სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისათვის მოქმედებს „სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვის და ბრენდირების“ სახელმწიფო პროგრამა, რომელიც გულისხმობს სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებისათვის საფრთხის ანალიზისა და კრიტიკული საკონტროლო წერტილების სისტემის (HACCP) დანერგვაში ფინანსურ მხარდაჭერას და მათთვის მარკეტინგული მასალების მომზადებას.

აღსანიშნავია, რომ 2020 წლიდან თაფლის გადამმუშავებელი კოოპერაციული საწარმო ამოქმედდება. გორის მუნიციპალიტეტის სოფელ ბერბუკში საწარმოს მშენებლობა და აღჭურვა უკვე დასრულდა. საწარმოში შესაძლებელია დღეში, არანაკლებ, ორი ტონა თაფლის მიღება და გადამმუშავება. კონკურსის წესით შერჩეულ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს საწარმო საკუთრებაში სახელმწიფოს მხრიდან 70%-იანი თანადაფინანსებით გადაეცემა. კოოპერატივის მეპაიეებს შესაძლებლობა ექნებათ კოოპერაციულ საწარმოში გადაამუშაონ თაფლი და ერთიანი სავაჭრო ნიშნის ქვეშ მოახდინონ რეალიზება როგორც ადგილობრივ, ასევე საერთაშორისო ბაზარზე.

2020 წლის გეგმები

სოფლის მეურნეობის ღირებულებათა ჯაჭვის კომპონენტების გაძლიერება:

- პირველად წარმოებაში - მრავალწლოვანი ბაღების გაშენების და სასაბურთე მეურნეობების შექმნის ხელშეწყობა, კლიმატური რისკებისგან მოსავლის დაზღვევა;
- გადამმუშავებელ და შემნახველ წარმოებაში - ახალი სამაცივრო ინფრასტრუქტურის მხარდაჭერა, ადგილობრივი ნედლეულით უზრუნველყოფილი ახალი გადამმუშავებელი საწარმოების შექმნა;
- ტექნიკური ხელშეწყობა - ახლად შექმნილ საწარმოებში და ახლად გაშენებულ ბაღებში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვის მხარდაჭერა, ბენეფიციარების მარკეტინგული მხარდაჭერა, საერთაშორისო გამოფენებზე მწარმოებისთვის პლატფორმის შეთავაზება.

სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო შეიმუშავებს პროგრამებს/პროექტებს არა მხოლოდ სოფლის მეურნეობის, არამედ გარემოს დაცვისა და მთლიანად სოფლის განვითარების მიმართულებით:

- სოფლად სამწარმოო საქმიანობის განვითარების ხელშეწყობა, ეკონომიკური განვითარების სტიმულირება და ახალი გრძელვადიანი სამუშაო ადგილების შექმნა;
- გარემოს დაცვა, ბუნებრივი რესურსების მდგრადი გამოყენება და კლიმატის ცვლილებების შერბილების ღონისძიებების ხელშეწყობა;
- განახლებადი ენერჯიები და ენერგოეფექტური პროექტები.

გაძლიერდება მუშაობა ექსტენციის მიმართულებით:

- მოსახლეობასთან პირდაპირი შეხვედრები;
- ინფორმაციული ტექნოლოგიების დანერგვა, სასოფლო-სამეურნეო ლიტერატურის, ინოვაციური რესურსების და სიახლეების შესახებ ფერმერთა ინფორმირება.

გაძლიერდება სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერა:

- 2020 წლიდან ამოქმედდა ახალი კანონმდებლობა, რომლითაც მოწესრიგდა სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების საქმიანობასთან დაკავშირებული ორგანიზაციული და სამართლებრივი საკითხები;
- გაძლიერდება კოოპერაციული სისტემის განვითარების ხელშეწყობი პროგრამები და იზრდება სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს მიერ განხორციელებულ პროგრამებში მონაწილეობის შესაძლებლობები.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ღვინის ეროვნული სააგენტო

ღვინის ეროვნული სააგენტო

ანგარიში 2019

სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტოს საქმიანობის ძირითადი მიმართულება მევენახეობა-მელვინეობის დარგის განვითარების ხელშეწყობაა. აღნიშნული მიზნის მისაღწევად, ღვინის ეროვნული სააგენტო შემდეგი მიმართულებებით მუშაობს:

- ქართული ღვინის პოპულარიზაცია
- რთველის ხელშეწყობის ღონისძიებები
- ქართული ვაზის კულტურის კვლევა
- მევენახეობის განვითარების ღონისძიებები
- ღვინის ხარისხის კონტროლი

2019 წელს, ქართული ღვინო 20-ზე მეტ საერთაშორისო გამოფენასა და 200-მდე დეგუსტაციაზე იყო წარდგენილი მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში, მათ შორის, ამერიკის შეერთებულ შტატებში, იაპონიაში, ჩინეთში, სამხრეთ კორეაში, საფრანგეთსა და ევროპის ქვეყნებში.

2014 წლიდან, ბიძინა ივანიშვილის მხარდაჭერით, ღვინის ეროვნული სააგენტო მასშტაბურ პროექტს „ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევა“ ახორციელებს. კვლევების შედეგების საფუძველზე, მსოფლიო სამეცნიერო საზოგადოებამ აღიარა, რომ ღვინის სამშობლო საქართველოა! 2019 წელს, იაპონიის დედაქალაქ ტოკიოში გამოფენა პროექტის „საქართველო - ღვინის სამშობლო“ ფარგლებში გაიმართა. ექსპოზიცია აერთიანებდა უნიკალურ არქეოლოგიურ ექსპონატებსა და თანამედროვე ტექნოლოგიებს, რომლის კონცეფციაც დაფუძნებული იყო ქართული ღვინის კულტურის უნიკალურობის წარმოჩენაზე.

სააგენტოს მიერ განხორციელებული აქტიური მარკეტინგული ღონისძიებები ქართულ

ღვინის გაყიდვებზე აისახა:

2019 წელს, საქართველოდან მსოფლიოს 53 ქვეყანაში ექსპორტირებული იყო 94 მლნ-მდე ბოთლი (0,75 ლ) ღვინო, რაც 2018 წლის მონაცემებს 9%-ით აღემატება და დამოუკიდებელი საქართველოს ისტორიაში, ყველაზე მაღალი მაჩვენებელია. ექსპორტირებული ღვინის ღირებულება 240 მლნ აშშ დოლარს შეადგენდა, რაც 2018 წლის ანალოგიურ მონაცემზე 17%-ით მეტია. საერთო ჯამში, ღვინის, ბრენდის, ჭაჭის, საბრენდე სპირტისა და ჩამოსასხმელი ბრენდის ექსპორტის შედეგად, მიღებული შემოსავლები იყო 345 მლნ აშშ დოლარი, რაც 15%-ით აღემატება 2018 წლის მაჩვენებელს.

ექსპორტის ზრდასთან ერთად, მსოფლიო ბაზრებზე ქართული ღვინის საექსპორტო ფასიც გაიზარდა, რაც განპირობებულია ქართული ღვინის ხარისხით. ქართული ღვინის პრემიუმ ღვინოების სეგმენტში მყარად დამკვიდრების მიზნით, ინტენსიურად მიმდინარეობს ღვინის ხარისხის კონტროლის მექანიზმების სრულყოფა. ადგილობრივ ბაზარზე ღვინის ხარისხის კონტროლის განხორციელების პროცესში, სურსათის ეროვნულ სააგენტოსთან ერთად, ღვინის ეროვნული სააგენტო აქტიურადაა ჩართული.

2019 წლიდან, დაიწყო ალკოჰოლური სასმელების ნახშირბადის სტაბილური

იზოტოპის თანაფარდობაზე შემოწმება. აღნიშნული მაჩვენებელი მეტი სიზუსტით განსაზღვრავს, არის თუ არა პროდუქცია ყურძნისეული წარმოშობის, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ღვინისა და სპირტიანი სასმელების ხარისხის უზრუნველყოფისთვის.

ღვინის ეროვნული სააგენტოს საქმიანობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიმართულება რთველის ორგანიზებულად ჩატარების უზრუნველყოფაა. რთველის პერიოდში, სახელმწიფო უწყებებს, მენარმეებსა და მევენახეებს შორის აქტიური კომუნიკაციის მიზნით, საკოორდინაციო შტაბები ფუნქციონირებდა. 2019 წელს, რეკორდულად გაზრდილი მოსავლის პირობებში, სააგენტოს მობილიზებისა და შტაბების აქტიური მუშაობის შედეგად, ყურძნის მოსავალი სრულად დაბინავდა. **2019 წელს, ინდუსტრიულად გადამუშავდა ბოლო 30 წლის განმავლობაში რეკორდული მოსავალი, 271 000 ტონა ყურძენი, მათ შორის, კახეთის რეგიონში - 268 000 ტონა. აღნიშნული მაჩვენებელი თითქმის 10%-ით აღემატება 2018 წლის მონაცემებს.**

მევენახეობის დარგის განვითარებისთვის, 2014 წლიდან, ღვინის ეროვნული სააგენტო კადასტრის პროგრამას ახორციელებს. 2019 წელს, გაგრძელდა ვენახების კადასტრის პროგრამის სამუშაოები, რომელიც წარმოაჩენს ვენახებისა და ღვინის რაოდენობრივ და ხარისხობრივ მდგომარეობას. სამუშაოები მოიცავდა ვენახების ფართობების აღრიცხვას, ორთოფოტოების გადაღებას, ვენახებისა და მევენახეთა რეგისტრაციას და პასპორტიზაციას, სპეციფიკური ზონების საზღვრების დაზუსტებას, მევენახეთა და მევენახეობა-მელვინეობის სექტორის სუბიექტების საანკეტო მონაცემების შეგროვებას. **2019 წელს, გურჯაანისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტებში, 3200 მევენახეს პირველად მიეცა შესაძლებლობა სანარმოებში ყურძენი კადასტრის ამონაწერის საფუძველზე ჩაებარებიან.**

უნდა აღინიშნოს, რომ ღვინისა და სხვა ალკოჰოლიანი სასმელების ექსპორტთან ერთად, ყოველწლიურად იზრდება ღვინის მარნების რაოდენობა, ვენახების ფართობი და, შესაბამისად, ინდუსტრიულად გადამუშავებული ყურძნის მოცულობა, რაც მელვინეობის დარგში დასაქმებული ადამიანების შემოსავლებს ზრდის.

2020 წლის გეგმები

ღვინის ეროვნული სააგენტო საქმიანობას გააგრძელებს შემდეგი მიმართულებებით:

- მარკეტინგულ ღონისძიებები განხორციელდება ქართული ღვინის სტრატეგიულ ბაზრებზე - აშშ, იაპონია, ჩინეთი, დიდი ბრიტანეთი და პოლონეთი. ბაზრების დივერსიფიკაციის მიზნით, ქართული ღვინის წარდგენა გერმანიასა და ბალტიისპირეთის ქვეყნებში გააქტიურდება. ქართული ღვინის საექსპორტო ბაზრების დივერსიფიკაციის მიზნით, ქართული ღვინო წარმოდგენილი იქნება ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების არაერთ გამოფენაზე მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში;
- შიდა ბაზარზე ღვინის მოხმარების კულტურის ამაღლების ხელშეწყობისა და ტურისტებში ქართული ღვინის ცნობადობის ასამაღლებლად, საქართველოში გაიმართება ფესტივალები, გამოფენები და კონკურსები;
- ადგილობრივ და საექსპორტო ბაზარზე ფალსიფიცირებული და უხარისხო ღვინოპროდუქციის აღკვეთის მიზნით, გააქტიურდება ლაბორატორიული კვლევები. ამ მიმართულებით გაგრძელდება მუშაობა საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფაზე;
- დასრულდება მევენახეობის კადასტრის პროგრამა კახეთის ზონაში, გაფართოვდება იმ მიკროზონების არეალი, სადაც ყურძნის ჩაბარება მოხდება საკადასტრო ამონაწერით;
- „ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევისა და პოპულარიზაციის“ პროექტის ფარგლებში გაგრძელდება არქეოლოგიური კვლევები და სამეცნიერო შედეგების პოპულარიზაცია.

სურსათის
ეროვნული
სააგენტო

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სურსათის ეროვნული სააგენტო

ანგარიში 2019

f სურსათის ეროვნული სააგენტო

სურსათის ეროვნული სააგენტო ქვეყანაში სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროში სახელმწიფო კონტროლის განმახორციელებელი ერთადერთი ორგანოა. სააგენტო საქმიანობას, ცენტრალური აპარატის, 11 რეგიონული და 65 რაიონული სტრუქტურული ერთეულის მეშვეობით, მთელი ქვეყნის მასშტაბით ახორციელებს.

სააგენტოს ერთ-ერთი მთავარი ფუნქცია, უვნებელი სურსათის მიწოდების გზით, მომხმარებლის ჯანმრთელობასა და სიცოცხლეზე ზრუნვაა. სააგენტო აქტიურად ამოწმებს საბავშვო ბაღების, სკოლების, საზოგადოებრივი ობიექტების კვების ბლოკებს, აგრარულ ბაზრებს და მაღაზიებს, აგრეთვე, სხვადასხვა მაჩვენებელზე ლაბორატორიული კვლევებისთვის სურსათის და სასმელი წყლის ნიმუშებს იღებს.

• 2019 წელს, სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ განხორციელდა 30 400 სახელმწიფო კონტროლი (აქედან, ლაბორატორიული კვლევისთვის აღებულია 5 158 ნიმუში). გამოვლინდა 4 675 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა. დარღვევებზე სააგენტომ მყისიერი რეაგირება მოახდინა და მავნედ მიჩნეული სურსათის ბაზრიდან ამოღება-განადგურება განახორციელა.

გააქტიურებული კონტროლის შედეგად, გაჯანსაღდა სამომხმარებლო ბაზარი, დაინერგა უვნებლობის თანამედროვე სტანდარტები სხვადასხვა პროდუქტის ობიექტებში, გაიზარდა ბიზნესსექტორთან კომუნიკაცია და მათი ინფორმირებულობა.

• 2019 წლის მარტიდან, ევროკავშირის დირექტივის შესაბამისად, ამოქმედდა სურსათის ეტიკეტირების ახალი წესი, რომლის მიხედვითაც გაიზარდა ეტიკეტზე განსათავსებელი სავალდებულო ინფორმაციის ჩამონათვალი. სააგენტოს მიერ განხორციელებული შემოწმების შედეგად, გამოვლინდა ეტიკეტირების წესის დარღვევის 1 026 შემთხვევა.

სააგენტოს უმნიშვნელოვანესი მიმართულებაა ვეტერინარია. ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვის მიზნით, სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში, სააგენტო ახორციელებს უფასო ვაქცინაციას შემდეგ დაავადებებზე: თურქული, ჯილეხი, ცოფი, ნოდულარული დერმატიტი, ბრუცელოზი, წვრილფეხა პირუტყვის ჭირი, ყვავილი.

2019 წელს, წინასწარი მონაცემებით, **განხორციელდა 4 858 686 მანიპულაცია (ვაქცინაცია/რევაქცინაცია/კვლევა).**

ცხოველთა იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის პროგრამის ფარგლებში, **იდენტიფიცირებულია 785 506 სული მსხვილფეხა და წვრილფეხა პირუტყვი.**

ქვეყნის მასშტაბით არსებულ **6 ვეტერი-**

ნარულ ზედამხედველობის პუნქტში, სეზონური გადარეკვისას, **გარეგანი პარაზიტების სანიტაღმდეგოდ უფასოდ დამუშავდა 720 439 სული მსხვილფეხა და წვრილფეხა საქონელი.**

ცხოველთა დაავადებების ნიმუშების კვლევის და ვეტერინარული პრეპარატების კონტროლის ფარგლებში **შემოწმებული 290 ობიექტიდან, 19 ბიზნესოპერატორი დარღვევების გამო დაჯარიმდა.**

განხორციელებული ვეტერინარული ღონისძიებები ხელს უწყობს: ეპიდემიოლოგიური აფეთქებების თავიდან აცილებას, ზოონოზური დაავადებების შემცირებას ცხოველებსა და ადამიანებში, ფერმერების დაცვას ეკონომიკური ზარალისგან, კეთილსაიმედო ქვეყნის იმიჯის დამკვიდრებას და საექსპორტო პოტენციალის გაზრდას.

სურსათის ეროვნული სააგენტო ახორციელებს მცენარეთა დაცვის ღონისძიებებს, რომლებიც ეხმარება ფერმერებს მავნებლებისგან დაიცვან სასოფლო-სამეურნეო კულტურები და შეინარჩუნონ მოსავალი.

2019 წელი გარდამტეხი იყო აზიურ ფაროსანასთან ბრძოლის მიმართულებით. სახელმწიფოს მიერ განხორციელებული ღონისძიებების შედეგად, ფაროსანას რაოდენობა მნიშვნელოვნად შემცირდა.

გარემოზე პესტიციდების ზემოქმედების შემცირების მიზნით და მიღებული შედეგების გათვალისწინებით, 2019 წელს აქცენტი გაკეთდა „მოიზიდე და გაანადგურე“ ტექნოლოგიის გამოყენებაზე. აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ ბრძოლის **ღონისძიებებში ჩართული იყო სააგენტოს 250-მდე ერთეული სპეციალიზებული ტექნიკა.** დასავლეთ საქართველოში, **27 მუნიციპალიტეტის 430 სოფელში, დამუშავებულია 440 000 ჰექტარზე ფართობი.** აზიურ ფაროსანასთან ბრძოლის საქართველოს პრაქტი-

კა საერთაშორისო ექსპერტებმა სამაგალითოდ აღიარეს.

ამერიკის შეერთებული შტატების საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) მხარდაჭერით, მნიშვნელოვნად გაიზარდა სააგენტოს ტექნიკური შესაძლებლობები, რამაც ხელი შეუწყო ღონისძიებების ეფექტიანად განხორციელებას.

სახელმწიფოს და კერძო სექტორის ერთობლივი მუშაობის შედეგად, 2019 წელს, ფერმერებმა თხილის კარგი მოსავალი მიიღეს; ასევე, შენარჩუნდა უხვი და მაღალი ხარისხის სიმინდის და ციტრუსის მოსავალი. აღმოსავლეთ საქართველოში არ აღინიშნა სასოფლო-სამეურნეო კულტურების დაზიანების ფაქტი.

2019 წლის განმავლობაში, სააგენტომ სა-

კარანტინო მავნებლების, ტრანსმისიური დაავადებების გადამტანების (კოლოები) სანიტაღმდეგო ღონისძიებები განახორციელა. **დამუშავდა ფართობები ამერიკული თეთრი პეპლის (2 340 ჰა), იტალიური კალიის (31 847 ჰა) და კოლოს (6 905,1 ჰა) წინააღმდეგ.**

პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების ხარისხის მონიტორინგის მიზნით, მიმდინარეობდა სპეციალიზებული მაღაზიების შემოწმება და ნიმუშების ლაბორატორიული კვლევა. 2019 წელს, **შემოწმდა 150 სარეალიზაციო ობიექტი, ხოლო ლაბორატორიული კვლევისთვის აღებულია 360 ნიმუში.** ვადაგასული და არარეგისტრირებული **პრეპარატების რეალიზაციისა და მარკირების წესის დარღვევის გამო, 100-მდე ბიზნესოპერატორი დაჯარიმდა.**

2020 წლის გეგმები

- გაგრძელდება სურსათის/ცხოველის საკვების უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში სახელმწიფო კონტროლის ეფექტიანი, მოქნილი სისტემის ჩამოყალიბება და მისი სრულყოფა;
- გაგრძელდება სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და ფიტოსანიტარიის სფეროების DCFTA-ის გეგმით გათვალისწინებულ ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობასთან დაახლოება;
- გაგრძელდება კვლევები სურსათში ტყვიის და აკრძალული ნივთიერებების შემცველობის დადგენის მიზნით;
- გაგრძელდება სხვადასხვა დაავადებაზე ცხოველების ვაქცინაციები და იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია;
- გაგრძელდება ვეტერინარული პრეპარატების ხარისხის მონიტორინგი;
- გაგრძელდება სამიში და საკარანტინო მავნე მწერების წინააღმდეგ ფართობების დამუშავება; აზიური ფაროსანას წინააღმდეგო ღონისძიებები;
- გაგრძელდება პესტიციდების და აგროქიმიკატების კონტროლი.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს შპს საქართველოს მელიორაცია

საქართველოს მელიორაცია

ანგარიში 2019

საქართველოს მელიორაცია ქვეყანაში ირიგაციისა და დრენაჟის სერვისების მიმწოდებელი ერთადერთი კომპანიაა. კომპანია ასევე ახდენს ჰიდროელექტროსადგურებისთვის, სანარმოებისთვის და თევზსაშენი ტბორებისთვის წყლის მიწოდებას.

აღმოსავლეთ საქართველოში ირიგაციის, ხოლო დასავლეთ საქართველოში დრენაჟის თანამედროვე სისტემების განვითარება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ქვეყანაში აგრარული დარგის განვითარებისთვის. შესაბამისად, ბოლო წლებში აქტიურად მიმდინარეობს როგორც მოძველებული და მწყობრიდან გამოსული სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის აღდგენა ასევე, ახალი ობიექტების მშენებლობა-მონყობა.

კომპანიის მიერ 2012-2019 წლებში განხორციელებული პროექტები:

- საქართველოს მასშტაბით, სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის 289 სარეაბილიტაციო პროექტი განხორციელდა;
- რეაბილიტაცია ჩაუტარდა 2050 კმ სარიგაციო და 1096 სადრენაჟე არხს, შეკეთდა 35 სათავე ნაგებობა და 25 სატუმბი სადგური;
- ინფრასტრუქტურის ტექნიკური ექსპლუატაციის ფარგლებში, გაიწმინდა და მოწესრიგდა 12 370 კილომეტრზე მეტი სამელიორაციო არხი, შეკეთდა 12 943 ერთეული სხვადასხვა ტიპის ჰიდროტექნიკური ნაგებობა.

გატარებული ღონისძიებების შედეგად, ქვეყანაში წყალუზრუნველყოფილი მიწის ფართობი 45 ათასი ჰა-დან (2012 წ.) 130 ათას ჰა-მდე (2019 წ.), ხოლო დრენირებული სასოფლო-სამეურნეო მიწის ფართობი 14 ათასი ჰა-დან (2012 წ.) 39,5 ათას ჰექტარამდე გაიზარდა.

2019 წელს, სარეაბილიტაციო პროგრამით:

- დასრულდა სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის 31 სარეაბილიტაციო პროექტი;
- გაიწმინდა/მოწესრიგდა 58 კმ საირიგაციო და 77 კმ სადრენაჟე არხი, შეკეთდა 2 სათავე ნაგებობა.

ექსპლუატაციის პროგრამით:

- გაიწმინდა და მოწესრიგდა 1 860 კმ არხი;
- შეკეთდა 2700 ერთეული სხვადასხვა ტიპის ჰიდროტექნიკური ნაგებობა.

2019 წელს, ექსპლუატაციაში შევიდა რეაბილიტირებული სატუმბი სადგურები, რომლის მეშვეობითაც სარწყავი წყალი მიეწოდება სიღნაღის, გურჯაანის, დედოფლისწყაროსა და ახალციხის მუნიციპალიტეტების ისეთ სოფლებს, სადაც 20-30

წლის განმავლობაში სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები არ მორწყულა.

2019 წელს კომპანიამ შესაბამისი პროგრამული უზრუნველყოფით ჰიდრომეტრიული მონიტორინგის მიწოდება შექმნა, რომელიც ამჟამად რამდენიმე სამელიორაციო ობიექტზე სატესტო რეჟიმში მუშაობს. მონიტორინგის რეალურ რეჟიმში ზომავს არხში არსებულ წყლის დონეს, ტემპერატურასა და სხვა პარამეტრებს. ეს კომპანიას საშუალებას აძლევს სრული მონიტორინგი განახორციელოს სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის ობიექტებზე, როგორც უსაფრთხოების, აგრეთვე წყლის რესურსების ეფექტიანად მართვის თვალსაზრისით.

2019 წლის ბოლოს, კომპანია ახორციელებდა სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის 33 გარდამავალ სარეაბილიტაციო პროექტს, რომელთა დასრულების შემდეგ:

- რეგულარულ სარწყავ ფართობში გადავა - 6 521 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო სავარგული;
- სარწყავი წყლით მიწების უზრუნველყოფა გაუმჯობესდება 23 692 ჰექტარზე;
- მიწების დრენირება განხორციელდება 3 769 ჰექტარზე;
- ჭარბი წყალი მოსცილდება 9 540 ჰექტარზე.

სამელიორაციო სისტემების მოწესრიგების შედეგად, უმჯობესდება და იზრდება საშუალო საჰექტარო მოსავლიანობა. საქართველოს მელიორაციის აქტიური მუშაობის შედეგად, ამ კუთხით უკვე მნიშვნელოვანი შედეგებია მიღწეული. ყოველწლიურად იზრდება მელიორირებული სავარგულების რაოდენობა, რაც სოფლის მოსახლეობისთვის აჩენს დამატებით სტიმულს და უზრუნველყოფს მინათმომქმედებას.

უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს მელიორაცია სარეაბილიტაციო სამუშაოებს

ანარმობებს სპეციალური ტექნიკის მეშვეობით, რომელიც დღეისათვის 208 ერთეულია შედგება.

2019 წელს კომპანია ლაგოდეხის, თელავის,

გორის, ქარელისა და ქობულეთის მუნიციპალიტეტებში უხვი ნალექის შედეგად დაზიანებული ინფრასტრუქტურის განმეორებით სამუშაოებში აქტიურად მონაწილეობდა.

2020 წლის გეგმები

შპს საქართველოს მელიორაციის პრიორიტეტულ მიმართულებად რჩება სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის მასშტაბური რეაბილიტაცია.

2020 წელს, ქვეყნის მასშტაბით დაიწყება სამელიორაციო ინფრასტრუქტურის 20 სარეაბილიტაციო პროექტი, სავარაუდო ღირებულებით 23,507,481 ლარი. პარალელურად გაგრძელდება დაწყებული 45 პროექტი, შედეგად 2020 წლის ბოლოსთვის რეგულარულ სარწყავში გადავა დამატებით 9 ათას ჰექტარამდე.

წყალსაცავების მშენებლობა

კლიმატის ცვლილების უარყოფითი ზეგავლენა მდინარეების ჩამონადენზე, გვიბიძგებს წყლის დაგროვების ინფრასტრუქტურის ფორმირებისაკენ, წყალზე მოთხოვნილებისა და მიწოდების ბალანსის უზრუნველსაყოფად პიკურ პერიოდში. შესაბამისად, წყალსაცავების ეფექტური მართვა და წყლის რესურსების რეზერვის ფორმირება მეტად პრიორიტეტულია, კლიმატის ცვლილებების რისკებისა და მისგან გამომწვეული ნეგატიური გავლენის შესამცირებლად.

- 2020 წელს, კასპის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე, სოფელ ჩაჩუბეთთან, მდინარე თეძამზე დაგეგმილია წყალსაცავის მშენებლობის დაწყება;
- წყალსაცავი სარწყავი წყლით უზრუნველყოფს მდ. თეძამიდან მკვებავი 8 საირიგაციო სისტემის ზონაში მოქცეულ 7 ათას ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო სავარგულს.

მსოფლიო ბანკის „ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტით“ გამოყოფილი დამატებითი ფინანსური რესურსი, მიმართული იქნება საირიგაციო დანიშნულების წყალსაცავების რეაბილიტაციისა და მშენებლობის პროგრამის ტექნიკურ-ეკონომიკური შეფასებისკენ და გაზრდის ქვეყნის წყლის რესურსების უსაფრთხოებასა და გაუმჯობესებს მომსახურების ხარისხს. ამ ეტაპზე, მიმდინარეობს მუშაობა იმ წყალსაცავების შერჩევაზე, რომლებსათვისაც უნდა მოხდეს ტექნიკურ-ეკონომიკური შეფასება.

წყალმომხარებელთა ორგანიზაციების ჩამოყალიბება

- მიმდინარეობს საპილოტე წმომ-ს ჩამოყალიბება, ძვერა-შერთულის სისტემის მომსახურების ტერიტორიაზე;
- იგეგმება მსოფლიო ბანკის პროექტის 3 სისტემის (ზედა-რუს, ქვ.სამგორის მარჯვენა მაგისტრალისა და ტბისი-კუმისის) სამეურნეო ქსელის დეტალური პროექტების მომზადება და სარეაბილიტაციო სამუშაოების დაწყება;
- მიმდინარეობს ტექნიკური წყლის ტარიფის მეთოდოლოგიის შემუშავება UNDP-ის პროექტის ფარგლებში.

სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი

ანგარიში 2019

სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო კვლევითი ცენტრი / SRCA

სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი საქმიანობას აგრარული მეცნიერების, სოფლის მეურნეობისა და სურსათის წარმოების განვითარების, ასევე მცენარეთა და ცხოველთა აგრობიომრავალფეროვნების შენარჩუნების, ცხოველთა ხელოვნური განაყოფიერებისა და სანაშენე საქმიანობის ხელშეწყობის, მცენარეთა ჯიშების გამოცდისა და სასელექციო სადგურების აღდგენის, თესლისა და სარგავი მასალის სტანდარტებისა და სერტიფიცირების სისტემის დანერგვის, ახალი ტექნოლოგიების გავრცელების, სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროში რისკის შეფასების უზრუნველყოფის, ბიომეთოდების შემუშავების, ბიომეურნეობების განვითარების ხელშეწყობისა და სოფლის მეურნეობაში დასაქმებულ პირთა ექსტენციის მიმართულებებით ახორციელებს.

- იშვიათი ადგილობრივი ვაზის ჯიშების მოძიების, აღდგენის, შენარჩუნების და კვლევის მიზნით, ჯილაურას მრავალწლოვანი კულტურების საკვლევ-სადემონტრაციო ბაზაზე მიმდინარეობს სამუშაოები. დღეისთვის, ვაზისა და ხეხილის საკოლექციო ნარგაობაში დაცულია:

- 470-მდე ქართული და 350-მდე უცხოური ვაზის ჯიშ;
- 300-ზე მეტი თესლოვანი, კურკოვანი, კაკლოვანი და კენკროვანი კულტურების სადედეები.
- დაიწყო სარგავი მასალის სერტიფიცირება:
- განხორციელდა კვალიფიციური სანერგე მეურნეობების ნებაყოფლობითი ჩართვა სარგავი მასალის სერტიფიცირების პროცესში. სერტიფიცირების სისტემა უზრუნველყოფს ბაზარს ხარისხიანი სანერგე და სათესლე მასალით, ჩაანაცვლებს იმპორტირებულ მასალას და ხელს შეუწყობს ადგილობრივი ჯიშების პოპულარიზაციას და ექსპორტს.
- სასოფლო-სამეურნეო მიწების ინვენტარიზაციის პროგრამის ფარგლებში განხორციელდა სავლე და ლაბორატორიული კვლევები ნიადაგების შესწავლის და თემატური რუკების შექმნის მიზნით:
- შეფასდა ნიადაგის საერთო მდგომარეობა;

- ეროვნული სივრცითი მონაცემების ინფრასტრუქტურის განვითარების (NSDI) პროექტის ფარგლებში მოხდა ნიადაგის მდგომარეობის შესახებ საინფორმაციო სისტემის ჩამოყალიბება და ციფრული კარტოგრაფირება.
- აგრო-ბიომრავალფეროვნებისა და ენდემების შენარჩუნების პროგრამის ფარგლებში მოხდა გენეტიკური ბანკის გამდიდრება ახალი ნიმუშებით:
- ხორბლის კულტურის 200, სიმინდის კულტურის 50, ლობიოს კულტურის 30 ნიმუში;
- შეიქმნა მცენარეთა გენეტიკური რესურსების გრძელვადიანი კოლექცია.
- ფერმერების ცნობიერების გაზრდის მიზნით:
- ჩატარდა 50 თემატური ტრენინგი/სემინარი, 10 სავლე დღე, გადამზადდა 1860-მდე ფერმერი. გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროსთან ერთად პროექტის „მობილური ექსტენცია“ ფარგლებში, საქართველოს მასშტაბით 87 სოფელში 4350-მდე ფერმერს გაენია კონსულტაცია.
- ცხოველთა გენეტიკური რესურსების შენარჩუნების პროექტის ფარგლებში შეიქმნა:
- ქართული რუხი ფუტკრის მეგრული პოპულაციისა და კახური ღორის სანაშენე ბირთვები, ადგილობრივი ფრინველის (ქათმის) საკოლექციო გუნდი.

2020 წლის გეგმები

- დასავლეთ საქართველოში დასრულდება მცენარეთა ინტეგრირებული დაცვის ლაბორატორიის მოწყობა (ანასეული, ოზურგეთის მუნიციპალიტეტი):
 - დასავლეთ საქართველოს ფერმერებს საშუალება ექნებათ ადგილზე მიიღონ ინფორმაცია მცენარეთა მავნებლების, მათი დაავადებებისა და დაავადებებთან ბრძოლის შესახებ. ლაბორატორიაში განხორციელდება აზიური ფაროსანას და სხვა მავნებლების ბიოლოგიის შესწავლა, ბიოლოგიური აგენტების ძიება და მათი გამოყენება;
- მოწყობა მევენახეობისა და ყურძნისეული პროდუქტების სამეცნიერო-კვლევითი სივრცე (სოფ.ჯილაურა, მცხეთის მუნიციპალიტეტი):
 - ქართული ვაზისა და ღვინის პოპულარიზაციის მიზნით, ჯილაურას ბაზაზე იქმნება ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურული ცენტრი;
- განახლება მეცხოველეობის სანაშენე და სასელექციო სივრცე (კრწანისი):
 - გაგრძელდება თუშური და იმერული ცხვრის, მთის ძროხის, მეგრული თხის, ჩალისფერი ინდაურის, შრელი და ჯავახური იხვის, ჯავახური ბატის და ხობის ადგილობრივი ჯიშების სანაშენე ბირთვის შექმნაზე მუშაობა;
- მოწყობა ეკოფიზიოლოგიის ლაბორატორია (წილკანი, მცხეთის მუნიციპალიტეტი):
 - ლაბორატორია იმუშავებს სასოფლო-სამეურნეო კულტურების კლიმატის შეცვლილ პირობებთან ადაპტირებაზე.
- მოწყობა „სკრინჰაუსები“ (სოფ.ჯილაურა, მცხეთის მუნიციპალიტეტი):
 - ვაზისა და ხეხილის მაღალი კატეგორიის (საბაზისო) სადედე ნარგაობების შექმნის მიზნით, საიდანაც სადედე მასალა გავრცელდება სანერგე მეურნეობებში;
- გაგრძელდება სერტიფიცირების სისტემის სრულყოფა:
 - საქართველოს ევროპასთან ასოცირების ხელშეკრულებით ნაკისრი ვალდებულებების შესრულების ფარგლებში, 2024 წელს თესლი და სარგავი მასალა დაექვემდებარება სავალდებულო სერტიფიცირებას. FAO-ს და USAID-ის პროგრამების დახმარებით, სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი გააგრძელებს სარგავი მასალის სერტიფიცირების სისტემის სრულყოფას; სანერგეების თანამედროვე სტანდარტებთან შესაბამისობაში მოყვანის მიზნით, შერჩეულ ფერმერულ მეურნეობებს გაენევით თეორიული (ტრენინგები) და პრაქტიკული (სადედე მასალით მომარაგება) დახმარება;
- გაგრძელდება ქართული ვაზის ჯიშების და ველური ფორმების დნმ იდენტიფიკაცია, ბაზის შექმნა და მისი დაკავშირება საერთაშორისო ბაზრებთან:
 - შესაძლებელი გახდება ძველი ქართული ჯიშების წარმოება როგორც ადგილზე, ისე მათი საექსპორტო შესაძლებლობების შექმნა;
- დაპროექტდება მთაგორიან პირობებში ლობიოს და სხვა კულტურების მოსავლის ამღები მცირეგაბარიტიანი მანქანა:
 - მცირეგაბარიტიანი მანქანა იქნება მორგებული საქართველოს ნიადაგურ-კლიმატურ პირობებთან და ხელმისაწვდომი ადგილობრივი წვრილი და საშუალო ფერმერებისთვის;
- დაიწყება ჩაის და ციტრუსოვანი ადგილობრივი ჯიშების გამრავლება და საკოლექციო ნარგაობების შექმნა:
 - ახალი პლანტაციების გასაშენებლად გამოყენებული იქნება ძველი ქართული, ხარისხიანი და პროდუქტიული, საქართველოს ნიადაგურ-კლიმატურ პირობებთან ადაპტირებული ჯიშები;
- გაგრძელდება მიწების ინვენტარიზაციის პროგრამა:
 - პროგრამის ფარგლებში, მინიმუმ 20 000 ჰა-ზე, მოხდება ნიადაგის კვლევა, ნაყოფიერების შეფასება, სასოფლო-სამეურნეო ნიადაგების თემატური რუკების შექმნა (ნიადაგში ორგანული ნახშირბადის მარაგების და ეროზიის პოტენციალის ამსახველი ციფრული რუკები); პროგრამის მიზანია მოხდეს ნიადაგის რაციონალური გამოყენება, გაუდაბნობის პოცესის შეჩერება და ეროზირებული ნიადაგის აღდგენა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორია

სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორია

ანგარიში 2019

სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორია კვლევის ხარისხით და აღჭურვილობით საერთაშორისო დონის ყველაზე მაღალ ISO 17025 სტანდარტს აკმაყოფილებს და ყოველწლიურად წარმატებით გადის აკრედიტაციას.

ლაბორატორიული ქსელი მოიცავს თბილისის ლაბორატორიას, 2 ზონალურ-დიაგნოსტიკურ ლაბორატორიას (ქუთაისი, ახალციხე) და 10 რეგიონულ ლაბორატორიას (გორი, მარნეული, დუშეთი, გურჯაანი, ამბროლაური, ოზურგეთი, ზუგდიდი, ბათუმი, საჩხერე და მესტია).

ლაბორატორიაში აქტიურად მიმდინარეობს ახალი სტანდარტების დანერგვის პროცესი, რომელიც სტანდარტიზებულია და ექვემდებარება საერთაშორისო მოთხოვნებს. აღსანიშნავია, რომ 2019 წელს დაინერგა 24 ახალი სადიაგნოსტიკო მეთოდი სხვადასხვა პარამეტრზე. ლაბორატორია კვლევებს ახორციელებს 250-ზე მეტ მაჩვენებელზე.

ლაბორატორიის საქმიანობის სფერო 3 მიმართულებას მოიცავს. ესენია: სურსათის კვლევა, ცხოველთა და მცენარეთა დიაგნოსტიკა.

სურსათის კვლევის დეპარტამენტი იკვლევს სურსათს, სასურსათო ნედლეულს, ცხოველთა საკვებს და სასმელ წყალს. კვლევები სამი სხვადასხვა მიმართულების ლაბორატორიაში მიმდინარეობს, ესენია:

- **ინსტრუმენტალური კვლევების ლაბორატორია** - აღნიშნულ ლაბორატორიაში ხორციელდება სურსათში უვნებლობის პარამეტრების დადგენა, პესტიციდების, ანტიბიოტიკების, ტრანსცეპინების, რადიონუკლიდების და უვნებლობის სხვა პარამეტრების კვლევა;
- **ზოგადი ქიმიის ლაბორატორია**, რომელიც ხორციელდება სურსათის ხარისხის დადგენა;
- **მიკრობიოლოგიური კვლევების ლაბორატორია**, რომელიც ხორციელდება სურსათში მიკრობთა საერთო რაოდენობის დადგენა.

მცენარეთა მავნე ორგანიზმების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტი მიმდინარეობს მავნებლების გამოვლენა, რომელთა ზემოქმედების შედეგად ყოველწლიურად სოფლის მეურნეობაში მოსავლის მნიშვნელოვანი ნაწილი იკარგება. მცენარეთა მავნე ორგანიზმების კვლევა მიმდინარეობს სამი სხვადასხვა მიმართულების ლაბორატორიაში, ესენია:

- **ენტომოლოგიის ლაბორატორია**, რომელიც ხორციელდება მწერების, ტკიპების და ნიადაგში ნემატოდების კვლევა;
- **ფიტოპათოლოგიის ლაბორატორია**, სადაც მიმდინარეობს სოკოების და ბაქტერიების კვლევა, სარეველა მცენარეების

და თესლის ხარისხის განსაზღვრა;

• **მოლეკულური ბიოლოგიის ლაბორატორია**, სადაც ხდება დაავადებების ზუსტი გამოვლენა მაქსიმალურად მცირე დროში, ასევე მიმდინარეობს გენ-მოდიფიცირებული ორგანიზმების და ალერგენების განსაზღვრა და აქტიურ და ლატენურ ფაზაში გამოვლენილი დაავადებების დაზუსტება თანამედროვე მეთოდებით.

ცხოველთა დაავადების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტი ხდება ცხოველის, ფრინველის, თევზის და ფუტკრის დაავადებების დიაგნოსტიკა. კვლევა დეპარტამენტში მიმდინარეობს 4 სხვადასხვა მიმართულების ლაბორატორიაში. ესენია:

- **ბაქტერიოლოგიის ლაბორატორია**, რომელიც ხორციელდება ციმბირული წყლულის დიაგნოსტიკა, ბრუცელოზის იდენტიფიკაცია, რძის გამოკვლევა მასტიტზე, ასევე თურქული და ცხოველთა სხვა, მათ შორის, განსაკუთრებით საშიში დაავადებების კვლევა;
- **ვირუსოლოგიისა და მოლეკულური ბიოლოგიის ლაბორატორია** - აღნიშნულ ლაბორატორიაში დანერგილი მეთოდების საშუალებით შესაძლებელია ცხოველთა დაავადებების სეროლოგიური და მოლეკულურ-ბიოლოგიური კვლევების განხორციელება მაქსიმალურად მოკლე დროში;
- **ცოფის ლაბორატორია** - საქართველოში მხოლოდ ჩვენს ლაბორატორიაშია შესაძლებელი შინაურ და გარეულ ცხოველებში ცოფის დიაგნოსტიკა. ლაბორატორიას ემსახურება საცდელი ცხოველების ვივარიუმი;
- **პათოლოგიურ-მორფოლოგიური კვლევებისა და პარაზიტების ლაბორატორია** - ტარდება ნიმუშის გაკვეთა-დათვალი-

ერება, მიმდინარეობს ჰისტოლოგიური კვლევები, ლაბორატორია იკვლევს პარაზიტულ დაავადებებს.

პერსონალისა და საზოგადოების უსაფრთხოებისათვის მიმდინარეობს ბიუსაფრთხოების ნორმების დაცვის მკაცრი მონიტორინგი. ლაბორატორიაში დანერგილია ხარისხის მართვის სისტემა. პერსონალი ყოველწლიურად წარმატებით გადის პროფესიული კომპეტენციის ტესტირებას - 2019 წელს ლაბორატორიამ წარმატებით

შეასრულა 17 პროფესიული ტესტირება. 115-მა თანამშრომელმა გაიარა განახლებადი ტრენინგი ბიუსაფრთხოებისა და ხარისხის მართვის მიმართულებით. ლაბორატორია ზრუნავს მომავალი სპეციალისტების აღზრდაზე და აქტიურად თანამშრომლობს სხვადასხვა სასწავლო დაწესებულებასთან ამ მიმართულებით. პროფესიული განათლების ხელშეწყობის მიზნით ეწყობა ღია კარის დღეები სტუდენტებისა და მოსწავლეებისათვის.

2020 წლის გეგმები

2020 წელი სსიპ სოფლის მეურნეობის სახელმწიფო ლაბორატორიისათვის მნიშვნელოვანია როგორც კვლევითი, ასევე ინფრასტრუქტურული მიმართულებით. ლაბორატორიაში დაგეგმილია კვლევის ახალი მეთოდების დანერგვა, კერძოდ:

- ცხოველთა დაავადებების დიაგნოსტიკის დეპარტამენტში დაინერგება კვლევის 7 ახალი მეთოდი;
- მცენარეთა მავნე ორგანიზმების კვლევის დეპარტამენტში დაგეგმილია 20 ახალი კვლევის დანერგვა;
- სურსათის კვლევის დეპარტამენტი 11 ახალი კვლევის დანერგვას გეგმავს;
- მესტიასა და საჩხერეში, ახლადგახსნილი ორი ლაბორატორია თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად აღიჭურვება, რაც რეგიონის მოსახლეობას შესაძლებლობას მისცემს მიიღონ კვალიფიციური ლაბორატორიული მომსახურება;
- სურსათის კვლევების გაძლიერების მიზნით, განხორციელდება თბილისის ლაბორატორიის ტერიტორიაზე არსებული შენობის რეკონსტრუქცია-რეაბილიტაცია, რაც თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს სურსათის კვლევის მიმართულებით ქვეყნის წინაშე არსებული ამოცანების განხორციელებას.

ეროვნული საბუნების
სააგენტო

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ეროვნული საბუნების სააგენტო

ანგარიში 2019

ეროვნული საბუნების სააგენტო

ეროვნული საბუნების სააგენტო ქვეყანაში ტყის მართვის ძირითადი ორგანოა. სააგენტოს ძირითად ფუნქციას ტყის მდგრადი მართვა, ტყის მოვლა-აღდგენა და ტყის ფონდის ტერიტორიაზე ბიოლოგიური მრავალფეროვნების კომპონენტების მდგრადი გამოყენება წარმოადგენს.

სააგენტოს მართვის ქვეშ **ქვეყნის ტყის ფონდის დაახლოებით 2 მლნ ჰექტარია. სააგენტო რეგიონული საბუნების სამსახურების მეშვეობით, ქვეყნის 9 რეგიონში ოპერირებს** (აჭარის გარდა).

ეროვნული საბუნების სააგენტოს პრიორიტეტული მიმართულებებია ტყეების სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესება, ტყის ინვენტარიზაცია და მართვის გეგმების მომზადება. ასევე, მრავალმიზნობრივი ტყითსარგებლობა და ლეგალურ მერქანზე ხელმისაწვდომობის ზრდა, რაც, როგორც მოსახლეობის სათბობი შეუიძლია მონარაგების ახალი მექანიზმის დანერგვას, ისე კერძო სექტორის ხელშეწყობასაც გულისხმობს და ტყის მდგრად მართვასთან ერთად, სოფლად დამატებითი სამუშაო ადგილების შექმნას და დამატებითი შემოსავლების მიღების შესაძლებლობებს ზრდის.

2019 წელს განხორციელებული საკანონმდებლო ცვლილებებით, დარეგულირდა ტყითსარგებლობის გარკვეული მიმართულებები, მათ შორის პლანტაციური მეურნეობის წარმოება და სოფლის მეურნეობისთვის საჭირო სამასალე მერქნით დაკმაყოფილების მექანიზმები; ტყის რეკრეაციული პოტენციალის ეფექტიანი გამოყენება და ხე-ტყის ნარჩენის ეფექტიანი მართვა. გაუმჯობესდა სააგენტოს თანამშრომელთა სოციალური გარანტიები და სამუშაო პირობები.

2019 წელს, ინტენსიური სამუშაოები ჩატარდა ტყის ინვენტარიზაციის, ტყის მოვლა-აღდგენის, ხე-ტყის ორგანიზებულად დამზადებისა და მრავალმიზნობრივი ტყითსარგებლობის ხელშეწყობის მიმართულებით. **ტყის ინვენტარიზაცია ქვეყნის მასშტაბით, 2014 წლიდან მიმდინარეობს და ჯამში 361 433 ჰა ფართობზე ჩატარდა.** მხოლოდ 2019 წელს, სავსე სამუშაოები 76608 ჰა ფართობზე განხორციელდა.

2019 წელს, სააგენტო აქტიურად მუშაობდა საბუნების განათლების ხელშეწყობის, დარგში ახალგაზრდა კადრების მოზიდვისა და საზოგადოების ჩართულობის გაუმჯობესების კუთხით. გერმანიის მთავრობის მხარდაჭერით, პროფესიულ სასწავლებლებში (ახალციხის პროფ. სასწავლებელი „ოპიზარი“, კაჭრეთის „აისი“, წინამძღვრიანთკარის საზოგადოებრივი კოლეჯი) საბუნების საბუნების სპეციალისტის პროფესიული სწავლება 2017 წლიდან აღდგა. **ორი წლის განმავლობაში, მეტყვევის პროფესიის დაუფლა 156 ადამიანი, საიდანაც უკვე დასაქმებულია 119 სპეციალისტი.** 2019 წელს, საბუნების სააგენტოს ინიციატივით, მომზადდა სპეციალური სტაჟირების სამთვიანი პროგრამა. გადამზადდა საბუნების განათლების მქონე 16 ახალგაზრდა, რომლებიც ტყის ინვენტარიზაციის სამუშაოებზე დასაქმდა. აღნიშნული მიმართულებით საქმიანობას სააგენტო 2020 წელსაც გააგრძელებს.

2020 წლის გეგმები

ეროვნული საბუნების სააგენტოს პრიორიტეტად რჩება შემდეგი მიმართულებები:

ეკოლოგიური:

- ტყეების აღდგენა
- ტყის სანიტარული მდგომარეობის გაუმჯობესება
- ტყის ინვენტარიზაცია და მართვის გეგმების მომზადება

ყოველწლიურად არანაკლებ 150 ჰა ფართობზე ტყის გაშენება და დამატებით ტერიტორიებზე ბუნებრივი განახლების ხელშეწყობა, მავნებელ დაავადებებთან ბრძოლა, ტყეების ნარჩენებისაგან გაწმენდა, ხანძარსაწინააღმდეგო პრევენციული ღონისძიებები, ინვენტარიზაციის პროცესის ინსტიტუციონალიზაცია.

ეკონომიკური:

- ორგანიზებული ტყითსარგებლობა და ლეგალურ მერქანზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა
- მრავალმიზნობრივი ტყითსარგებლობა - რეკრეაცია, ტურიზმი, არამერქნული რესურსები:
- ხე-ტყის დამზადების სამუშაოები განხორციელდება სააგენტოს მიერ ან მისი ზედამხედველობით
- გრძელვადიანი ტყითსარგებლობა (იჭარა)
- ბიომასის (ბრიკეტი) წარმოების ხელშეწყობა, რისთვისაც გამოიყენება ტყეში შეშად გამოუსადეგარი ნარჩენი (წვრილი, ტოტი, ნაფოტი), რაც ხელს შეწყობს ტყეზე ზენოლის შემცირებას.

სოციალური:

- საბუნების განათლების ხელშეწყობა
- რეგიონში სამუშაო ადგილების შექმნა
- სათბობი შეუიძლია მონარაგების ახალი მექანიზმები (საქმიანი ეზო ყველა მუნიციპალიტეტში)

განახლებული პროფესიული სწავლება და უმაღლესი სწავლების სტანდარტები, სტაჟირებისა და პრაქტიკის სისტემა. საბუნების-სამეურნეო ღონისძიებებზე დასაქმებულია 100 % ადგილობრივი მოსახლეობა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო

ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო

ანგარიში 2019

2019 წელს, სსიპ ეროვნული საშენი მეურნეობის ბაზაზე, გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) პროგრამის „ველური ბუნების მდგრადი მართვის გაძლიერება საქართველოში“ შედეგად, ჩამოყალიბდა სსიპ ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო. სააგენტოს საქმიანობის ძირითად მიმართულებებს წარმოადგენს საქართველოს ფლორისა და ფაუნის ენდემური და იშვიათი სახეობების აღდგენა, ადგილობრივ სახეობათა და მათი ჰაბიტატების აღრიცხვა და მონიტორინგი, სახეობათა აღწარმოებისთვის საჭირო სამუშაო გენოფონდის შექმნა, კერძო სექტორისთვის სადედე ჯგუფებისა და საკონსულტაციო მომსახურებების მიწოდება, სალიცენზიო ფართობების იდენტიფიცირება და სალიცენზიო პირობების შემუშავება, მონადირეთა და მეთევზეთა სერტიფიცირება, სხვადასხვა სახეობის ეკოტურიზმის განვითარების ხელშეწყობა და მოსახლეობის გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლება.

2019 წლის მარტიდან, ველური ბუნების ეროვნულ სააგენტოს კრწანისის ტყე-პარკი შეუერთდა. ამ ეტაპზე, ხორციელდება ტყე-პარკზე ღობის შემოვლების სამუშაოები, ტყის კორუმების დეტალური ინვენტარიზაცია, სანიტარულ-მოვლითი ღონისძიებები და მცენარეთა ჩანაცვლება. არსებული ტყის მოწყობისა და მოვლის სამუშაოების პარალელურად, ინტენსიურად მიმდინარეობს არსებული დაზიანებული ჭალის ტყის ნაწილის ხე-მცენარეთა ჩანაცვლება. **სააგენტო აქტიურად მუშაობს კრწანისის ტყე-პარკის ბიომრავალფეროვნების აღდგენასა და შენარჩუნებაზე.**

2019 წელს, სააგენტომ მნიშვნელოვნად გაააქტიურა მუშაობა ფაუნის იშვიათი სახეობების აღდგენის მიმართულებით:

• ხობის რაიონის სოფელ ნოჯიხევის მეურნეობაში, „კოლხეთის განვითარების ფონდის“ დაფინანსებით, **მოეწყო სანიწილე საინკუბატორო ფერმა და დამატებითი ვრცელი ვოლიერები როგორც ენდემური კოლხური ხობის, რომლის პოპულაცია კოლხეთში კრიტიკულ ზღვარზეა, ასევე გადაშენების პირას მყოფი ხონტქრის ქათმის მოსაშენებლად.** განხორციელებული ღონისძიებების შედეგად, მოხდება აღნიშნული სახეობების რეინტროდუქცია (პოპულაციის აღდგენა) კოლხეთის და-

ცულ ტერიტორიებზე;

- ფაუნის სახეობათა გამრავლების მიზნით, განხორციელებული ღონისძიებების შედეგად, ამ ეტაპზე **სააგენტოში ბინადრობს 500-მდე კოლხური ხობის ოჯახი; 3000-მდე კაკაბი და 20-ზე მეტი პორფირიონი. დაწყებულია გნოლის სადედე ჯგუფის შექმნა;**
- 2019 წელს, ველური ბუნების ეროვნულმა სააგენტომ, „**საქართველოს წითელი ნუსხის**“ ნაკადულის კალმახის პოპულაციის აღდგენის მიზნით, მდინარე რიყულასა და შაორის ტბაში, **საერთო ჯამში, 13 000-ზე მეტი ლიფსიტა გაუშვა.** დღეისათვის, ნაკადულის კალმახის 100 000-მდე ლავრაა მიღებული.

2019 წელს, აქტიური მუშაობა მიმდინარეობდა ფლორის იშვიათი სახეობების აღდგენის მიმართულებითაც:

- სააგენტომ, „**საქართველოს წითელი ნუსხის**“ ტყისშემქმნელი და ურბანული სახეობის მცენარეთა გამრავლების მიზნით, **45 000-მდე ძირი სხვადასხვა სახეობის მცენარე გამოიყვანა,** მათ შორის, ძელქვა, უხრავი, საკმლის ხე, ჰართვისის, პონტოსა და მაღალმთის მუხები, კოლხური ბზა, ტყის წაბლი და სხვა, რომელთა რაოდენობები ბუნებაში მეტად შემცირებულია.

2020 წლის გეგმები

- **საქართველოს წითელი ნუსხის, ურბანული და დეკორატიული მცენარეთა გამოყვანა** - საქართველოს ენდემური, იშვიათი სახეობების მოშენება და ბუნებაში კონსერვაცია ხელს შეუწყობს პოპულაციის აღდგენას;
- **ნაკადულის კალმახის გამრავლება და ბუნებაში გაშვება** - ნაკადულის კალმახი არის წითელი ნუსხის სახეობა, რომლის პოპულაცია ძლიერ შემცირებულია. სწორედ ამიტომ, ველური ბუნების ეროვნული სააგენტო მუშაობას გააგრძელებს მის გამოყვანასა და შემდგომში მდინარეთა დათევზიანებაზე. შედეგად, აღდგება ამ იშვიათი სახეობის პოპულაცია;
- **მგლისა და ტურის ზემოქმედების შესწავლა ველურ ბუნებასა და შინაურ ცხოველებზე** - განხორციელდება მგლისა და ტურის პოპულაციების დათვლა და შემდგომი მონიტორინგი. შესწავლის შედეგად, გამოიკვეთება პოპულაციების სამომავლო რეგულაციების შესაძლო მასშტაბები და დადგინდება კვოტირების რაოდენობა;
- **კრწანისის ტყეპარკის აღდგენის სამუშაოები** - განხორციელდება ტყეპარკის შეღობვის სამუშაოები, ტბორების (ჯამში 27 ჰა) აღდგენა და დათევზიანება, „წითელი ნუსხის“ დენდროექსპოზიციის მოწყობა. ასევე, 1000 კვტ. მზის ელექტრო სადგურსა და პარკის შიდა განათების მოწყობა, საირიგაციო სისტემის აღდგენა.

სააგენტო გააგრძელებს მუშაობას სახეობების აღდგენისა და შენარჩუნების მიმართულებით. კერძოდ:

- 2020 წელს, **დასრულდება მუშაობა „სანადირო სახეობების აღწარმოებისა და მართვის შესახებ“ კანონზე,** რომლის მიზანი, მონადირეთა ჩართულობით და თანამედროვე სამეურნეო პრინციპების გამოყენებით, სანადირო სახეობათა მნიშვნელოვანი ზრდის მიღწევაა. კანონი ახლებურად უდგება სამონადირეო სალიცენზიო მეურნეობების, ზოგადად ნადირობის, ტრადიციული ბაზიერობის, სანადირო სახეობათა აღწარმოებისა და საზოგადოებრივი სავარგულების მართვის საკითხებს;
- სააგენტო იმუშავებს **სახეობათა აღწარმოებისა და ჰაბიტატების აღდგენის დაგეგმვაზე, სალიცენზიო ფართობების იდენტიფიცირებასა და სალიცენზიო პირობების შემუშავებაზე** სახეობათა და ჰაბიტატების კუთხით;
- გაგრძელდება მუშაობა **მონადირეთა და მეთევზეთა სერტიფიცირების, სხვადასხვა სახეობის ეკო-ტურიზმის განვითარების ხელშეწყობის და მოსახლეობის გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით.**

აღნიშნული ღონისძიებები, ხელს შეუწყობს საქართველოში ნადირ-ფრინველისა და იხტიოფაუნის პოპულაციების და მათი ჰაბიტატის აღწერა/შეფასებას; როგორც ex-situ, ასევე in-situ გამრავლების დაგეგმვასა და ხელშეწყობას, აქტიური ტურიზმის მიმართულების განვითარებას; ათასობით სამუშაო ადგილის გაჩენას; მაღალმთიანი რეგიონების განვითარებას და მოსახლეობის გარემოსდაცვით განათლებას.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს დაცული ტერიტორიების სააგენტო

ანგარიში 2019

f დაცული ტერიტორიების სააგენტო

საქართველოს დაცული ტერიტორიების საერთო ფართობი შეადგენს 667 000-მდე ჰექტარს, რაც ჩვენი ქვეყნის ტერიტორიის 9.56 %-ია.

87 სხვადასხვა კატეგორიის დაცულ ტერიტორიას, სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს 20 ტერიტორიული ადმინისტრაცია, ბუნების კონსერვაციის საერთაშორისო კავშირის (IUCN) მიერ განსაზღვრული სტანდარტების და კრიტერიუმების შესაბამისად მართავს.

სააგენტოს საქმიანობის ძირითად მიზნებს წარმოადგენს:

- მნიშვნელოვანი სახეობებისა და ჰაბიტატების დაცვა;
- დაცული ტერიტორიების განვითარება და ბუნებრივი რესურსების მდგრადი მართვა;
- სამეცნიერო კვლევებისა და ეკონათლების წარმოება და დაცულ ტერიტორიებზე ეკოტურიზმის განვითარება.

2019 წლის განმავლობაში, სააგენტო საქმიანობას არაერთი მნიშვნელოვანი მიმართულებით ახორციელებდა, შედეგად:

- საქართველოს ისტორიაში პირველად, საქართველოს ოთხი დაცული ტერიტორია - მტირალასა და კოლხეთის ეროვნული პარკები და კინტრიშისა და ქობულეთის დაცული ტერიტორიები, როგორც უნიკალური კოლხური ტყეები და ჭარბტენიანი ტერიტორიები, 2019 წელს, UNESCO-ს მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის ნომინაციაზე წარადგინეს. ამ ტერიტორიების უნიკალურობა აღიარებული იქნება მსოფლიო მასშტაბით, რაც ხელს შეუწყობს საერთაშორისო დონეზე ცნობადობის გაზრდას. გაიზრდება ტერიტორიების დაცულობა, საზოგადოებაში ამაღლდება ცნობიერება და ხელი შეეწყობა ეკოტურიზმის განვითარებას;
- 2019 წელს, განხორციელებული მარტვილის კანიონის განვითარების პროექტი ევროპის საბჭოს ევროპის ლანდშაფტების კონვენციის პრიზის გამარჯვებული გახდა, რაც ადასტურებს სამინისტროს და სააგენტოს მიერ შემუშავებული ეკოტურისტული ობიექტების განვითარების სტრატეგიის და მისი აღსრულების სწორ სტანდარტებს;
- გასულ წელს, ალგეთის ეროვნულ პარკში, მტირალას ეროვნულ პარკსა და ოკაცეს ჩანჩქერის ბუნების ძეგლზე მოეწყო ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა;

- 2019 წელს, ალგეთის ეროვნულ პარკში, ევროკავშირის ENPARD პროგრამის და SPPA პროგრამის დაფინანსებით, ხოლო მტირალას ეროვნულ პარკში კავკასიის ბუნების ფონდის დაფინანსებით, ტურისტული ატრაქცია - თოკების პარკი მოეწყო. „თოკების პარკი“ ეკოსაგანმანათლებლო ატრაქციას და გარემოში არსებულ შემეცნებით გასართობ ადგილს წარმოადგენს. ეკოტურისტული ობიექტი გათვლილია სხვადასხვა სეგმენტის ვიზიტორზე და განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს გარემოს დაცვის პოპულარიზაციის თვალსაზრისით.
- 2019 წელს, ოკაცეს ჩანჩქერის ბუნების ძეგლზე ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა და საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე არსებული ყველაზე გრძელი ზიპ-ლაინი მოეწყო, რაც ხელს შეუწყობს სოფელ კინჩხას და მიმდებარე ტერიტორიის ტურისტული მიმზიდველობის გაზრდას, ახალი სამუშაო ადგილების შექმნას და ეკოტურიზმის განვითარებას;
- 56 ჰექტარზე წარმატებით მიმდინარეობს აჯამეთის აღკვეთილში იმერული და ქართული მუხის აღდგენის პროექტი. ამჟამად, სახეობები 12 ჰექტარ ფართობზე აღდგენილი. პროექტი ხორციელდება სახელმწიფო ბიუჯეტის ფარგლებში;
- ვაშლოვანის დაცულ ტერიტორიებზე დაიწყო და წარმატებით მიმდინარეობს ჯეირნების პოპულაციის აღდგენის და მონიტორინგის პროგრამა. დღეისათვის, ჯეირნების პოპულაცია 150 ინდივიდამდეა გაზრდილი;
- 2019 წელს, დაცულ ტერიტორიებზე მნიშვნელოვნად გაიზარდა ვიზიტორების რაოდენობა. გასულ წელს, ვიზიტორთა რაოდენობამ 1 199 011, ხოლო საკუთარმა შემოსავლებმა 11 211 900 ლარი შეადგინა (2016 წელს ვიზიტორთა რაოდენობა 734 874, ხოლო შემოსავლები - 2 848 613 ლარს შეადგენდა).

2020 წლის გეგმები

2020 წელს, დაგეგმილია დაცული ტერიტორიების ქსელის განვითარება - ახალი დაცული ტერიტორიების დაარსება და ზოგიერთი არსებული დაცული ტერიტორიის გაფართოება; დაცული ტერიტორიების დაცვის და ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგის თანამედროვე მეთოდების დანერგვა.

იგეგმება სხვადასხვა ინფრასტრუქტურული პროექტის განხორციელება:

- საქართველოს 4 დაცულ ტერიტორიაზე ეკოტურისტული ბილიკების მოწყობა;
- უახლესი თანამედროვე ეკომეგობრული ტექნოლოგიებით სათაფლიას მღვიმის განათების განახლება და პირველად საქართველოში, სათაფლიას ტყის განათების უზრუნველყოფა;
- საქართველოს სხვადასხვა დაცულ ტერიტორიაზე 10 ეკოტურისტული კოტეჯის და 3 კაფეტერიის მოწყობა;
- ფშავ-ხევსურეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციული შენობისა და ვიზიტორთა ცენტრის მოწყობა;
- დაშბაშის, იგივე წალკის, კანიონზე ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა. ინფრასტრუქტურული პროექტი განხორციელდება კერძო ინვესტიციით;
- ლაგოდეხის დაცულ ტერიტორიებზე ხის კენწეროების ბილიკის მოწყობა. ინფრასტრუქტურული პროექტი განხორციელდება კერძო ინვესტიციით;
- საბადურის ტყის ნაწილში ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა. იჯარით გაიცა 10 ჰა მიწის ნაკვეთი. ინფრასტრუქტურული პროექტი განხორციელდება კერძო ინვესტიციით.

დაშბაშის, ლაგოდეხის და საბადურის ტყეში დაგეგმილი ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარების პროექტები იქნება პირველი კერძო ინვესტიციები საქართველოს დაცულ ტერიტორიებზე, რომელთა საერთო ღირებულება გადააჭარბებს 40 მილიონ ლარს.

- თბილისის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე, საბადურის ტყის ნაწილში, ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა. იჯარით გაიცა 10 ჰა მიწის ნაკვეთი. ინფრასტრუქტურული პროექტი განხორციელდება კერძო ინვესტიციით. საბადურის ტყეში ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია თბილისის მოსახლეობისთვის და საბადურის მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული დასახლებებისთვის. ერთის მხრივ, ეს იქნება ეკოტურისტული სივრცე, ხოლო მეორეს მხრივ ადგილობრივი მოსახლეობისთვის იქნება მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარების შესაძლებლობა.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოს ეროვნული სააგენტო

გარემოს ეროვნული
სააგენტო

გარემოს ეროვნული სააგენტო

ანგარიში 2019

გარემოს ეროვნული სააგენტო ახორციელებს ატმოსფერული ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის კვლევებს, ჰიდრომეტეოროლოგიური და გეოლოგიური მოვლენების მონიტორინგს, ამინდსა და კლიმატურ პირობებზე დაკვირვებას, ასევე შავი ზღვის ბიომრავალფეროვნების კვლევას.

2019 წლის განმავლობაში, სააგენტოს მიერ აქტიურად მიმდინარეობდა ატმოსფერული ჰაერის მასშტაბური კვლევები:

- თბილისსა და რეგიონებში ატმოსფერულ ჰაერში ტყვიის შემცველობის კვლევის პარალელურად აღებულ იქნა წყლისა და ნიადაგის სინჯები. ჩატარებული კვლევებით დადგინდა, რომ ტყვიის შემცველობა ნორმის ფარგლებშია;
- ქალაქ რუსთავში პირველად ამოქმედდა ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ავტომატური სადგური, რომლის საშუალებით შესაძლებელი გახდა ამ ქალაქში ჰაერის ხარისხზე უწყვეტი დაკვირვება და რვა მანვე ნივთიერების შემცველობის განსაზღვრა;
- ქალაქ თბილისის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის ქსელს დაემატა კიდევ ერთი ახალი ავტომატური სადგური და დედაქალაქში მონიტორინგი უკვე ხუთ ლოკაციაზე მიმდინარეობს;
- ამოქმედდა ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის პორტალი air.gov.ge, რომელზეც განთავსებულია ჰაერის ხარისხთან დაკავშირებული სხვადასხვა ინფორმაცია, მათ შორის, ატმოსფერული ჰაერის

ხარისხის მონიტორინგის მიმდინარე მონაცემები.

- საქართველოს 25 ქალაქში განხორციელდა ატმოსფერული ჰაერის ინდიკატორული გაზომვების 4 ეტაპი. სულ ჩატარდა 507 გაზომვა. განისაზღვრა აზოტის დიოქსიდის, ოზონისა და ბენზოლის შემცველობა. სინჯები ანალიზისთვის გაიგზავნა დიდი ბრიტანეთის გაერთიანებული სამეფოს აკრედიტირებულ ლაბორატორიაში. შედეგების ნახვა შესაძლებელია პორტალზე air.gov.ge.

2019 წელს სააგენტოს სპეციალისტების მიერ მომზადდა და გამოქვეყნდა საინფორმაციო ბიულეტენები:

- ყოველთვიური 12 ბიულეტენი - „მოკლე მიმოხილვა საქართველოს გარემოს დაბინძურების შესახებ“;
- 2018 წლის რადიაციის წელიწადული;
- საინფორმაციო გეოლოგიური ბიულეტენი - „საქართველოში 2018 წელს სტიქიური გეოლოგიური პროცესების განვითარების შედეგები და პროგნოზი 2019 წლისთვის“;
- ჰიდროგეოლოგიური მონიტორინგის ქსელის წყალპუნქტებზე განთავსებული ავტომატური სადგურებიდან მიღებული

მონაცემების, სავლე სამუშაოების, საფონდო (ისტორიული) მასალების დამუშავებისა და წყლის სინჯების ლაბორატორიული ანალიზების შედეგების საფუძველზე, მომზადდა 2 საინფორმაციო ჰიდროგეოლოგიური ბიულეტენი, სადაც მოცემულია მიწისქვეშა მტკნარი სასმელი წყლების რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მახასიათებლები.

2019 წლის დასაწყისში აქტიურად მიმდინარეობდა ქ. თბილისის ტერიტორიის გეოლოგიური საფრთხეების ზონირების რუკის შედგენა, რომელიც გეოლოგიური ანგარიშის სახით საზოგადოებისთვის ხელმისაწვდომი იქნება 2020 წელს.

კახეთის მხარეში განხორციელდა სავლე გეოლოგიური დაგეგმვითი სამუშაოები. მიღებული ინფორმაცია დამუშავდა გეოლოგიური რუკების და შესაბამისი ანგარიშის შედგენის მიზნით.

საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერით:

- 2019 წელს დაიწყო „კლიმატის მწვანე ფონდის“ და შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს მიერ დაფინანსებული პროექტი, რომელიც სხვა აქტივობებთან ერთად ითვალისწინებს საქართველოს ტერიტორიაზე სტიქიური გეოლოგიური და ჰიდრომეტეოროლოგიური საფრთხეების შეფასებას, საფრთხეების და რისკების ზონირების რუკების შედგენას და ადრეული გაფრთხილების სისტემის სრულყოფას;

2020 წლის გეგმები

სააგენტოს ძირითად პრიორიტეტულ მიმართულებებად რჩება ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგი, შავი ზღვის კომპლექსური კვლევა, გეოლოგიური საფრთხეების მონაცემთა ბაზის შექმნა, ქ. თბილისის ტერიტორიის გეოლოგიური მონიტორინგი და მეტეოროლოგიური რადარის მონტაჟი დასავლეთ საქართველოში. ასევე, იგეგმება მეტეოროლოგიური გამზომი საშუალებების საკალიბრაციო ლაბორატორიის მშენებლობა, სადაც ქსელში განთავსებულ მეტეოროლოგიურ სადგურებს ჩაუტარდება გეგმიური კალიბრაცია, რაც გაზრდის ქარის, ნალექის, ტემპერატურის და ტენიანობის მონაცემთა დამუშავების ხარისხს.

- მსოფლიო ბანკის ექსპერტებთან ერთად დაიწყო მუშაობა საქართველოში ჰიდრომეტეოროლოგიური სფეროს განვითარების გზამკვლევაზე, რომელიც მიზნად ისახავს ამინდის და ჰიდროლოგიური პროგნოზების ხარისხის გაუმჯობესებას, ასევე კლიმატური რეჟიმის ობიექტურ შესწავლას.

2019 წელი მნიშვნელოვანი იყო შავი ზღვის კვლევების კუთხით:

- საქართველო-ევროკავშირის ასოცირების შესახებ შეთანხმებით ნაკისრი ვალდებულებების შესაბამისად ჩატარდა საზღვაო ექსპედიციები შავი ზღვის იხტიოლოგიური და ჰიდრობიოლოგიური მიმართულებით;
- საქართველოს საზღვაო სექტორში სამეცნიერო ექსპედიციები განხორციელდა, რომლებიც მიზნად ისახავდა თევზის რესურსების შეფასებას და მარაგების დადგენას, რაც, თავის მხრივ, უზრუნველყოფს რესურსების რაციონალურ გამოყენებას და ქვეყნისთვის ეკონომიკური სარგებლის მიღებას.

2019 წელს აქტიური მუშაობა მიმდინარეობდა საკანონმდებლო მიმართულებით:

- სააგენტოს სპეციალისტების მიერ შემუშავდა და პარლამენტში ინიცირებისთვის მომზადდა ახალი კანონპროექტი „აკვაკულტურის შესახებ“, რომელიც მნიშვნელოვანი წინგადადგმული ნაბიჯია ქვეყანაში წყლის რესურსების და მისი პოტენციალის რაციონული და ეფექტიანი გამოყენების თვალსაზრისით. კანონპროექტი მიზნად ისახავს საქართველოში აკვაკულტურის განვითარებას და აღნიშნულ დარგში ინვესტიციების მოზიდვის ხელშეწყობას.

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

ანგარიში 2019

f გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი

გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის სფეროში სახელმწიფო კონტროლს უზრუნველყოფს.

2019 წელს, მნიშვნელოვნად გაძლიერდა გარემოსდაცვითი სახელმწიფო კონტროლი და შესაბამისად, გაიზარდა დეპარტამენტის უფლებამოსილებათა მანდატი და შესაძლებლობები.

ახდენს და კანონმდებლობით დადგენილ ზომებს ატარებს.

2019 წელს, განხორციელდა ღონისძიებები თანამშრომელთა სოციალური გარანტიების უზრუნველყოფისთვის. თანამშრომლები, რომლებიც ახორციელებენ გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის დარღვევის ფაქტების გამოვლენა-აღკვეთას, უზრუნველყოფილი იქნებიან სოციალური დაცვის, სიცოცხლისა და ჯანმრთელობის დაზღვევის გარანტიებით. **2020 წლიდან, დეპარტამენტი 756 თანამშრომელს დააზღვევს.**

ზედამხედველობის დეპარტამენტის თანამშრომლებმა **ნიმუშები 20 ობიექტზე აიღეს.** აღსანიშნავია, რომ არცერთ ნიმუშში გამო მარკერი არ დაფიქსირდა.

გრძელდება საავტომობილო საწვავის ხარისხის შესაბამისობის კვლევა. შედეგად, შემცირდება ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევა. 2019 წელს, ქვეყნის მასშტაბით, **188 ავტოგასამართი სადგურის რეზერვუარებიდან დიზელის საწვავის 270 ერთეული სინჯია აღებული.**

2020 წლის გეგმები

სახელმწიფო კონტროლის ეფექტიანობის ამაღლების და გარემოსდაცვითი მოთხოვნების შესრულების ხელშეწყობის მიზნით, დეპარტამენტი მნიშვნელოვან ღონისძიებებს გეგმავს. გარემოსდაცვითი პატრულირებისა და სწრაფი რეაგირების ეკიპაჟების თანამედროვე ტექნიკური საშუალებებით აღჭურვა და სტრუქტურული ოპტიმიზაცია, 2020 წელსაც პრიორიტეტულ მიმართულებად რჩება. დაგეგმილია კონტროლის თანამედროვე ელექტრონული მექანიზმების დანერგვა და სამართალდარღვევათა შემოკავებელი სანქციების დაწესება.

დეპარტამენტის ეფექტიანად მუშაობისთვის, განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება 24-საათიანი ცხელი ხაზის ფუნქციონირებას. **2019 წელს, გარემოსდაცვითი სავარაუდო სამართალდარღვევის შესახებ ცხელ ხაზზე (153) შევიდა 3 174 შეტყობინება.** აღსანიშნავია, რომ მკვეთრად გაზრდილი სამოქალაქო აქტივობა. მოქალაქეები, გვანჯდიან ინფორმაციას გარემოსდაცვითი სავარაუდო სამართალდარღვევის შესახებ, იქნება ეს ჰაერის დაბინძურება, უკანონო ტყითსარგებლობა, ბრაკონიერობა თუ ნარჩენებით გარემოს დაბინძურება. თითოეულ შეტყობინებაზე დეპარტამენტი შესაბამის რეაგირებას

- **2019 წელს, დეპარტამენტის თანამშრომელთა რაოდენობა 411-დან 870 ერთეულამდე გაიზარდა.** განხორციელდა ეკიპაჟების ტექნიკური განახლება - მნიშვნელოვნად გაიზარდა ავტოპარკი (მაღალი გამავლობის 65 ავტომანქანა და 2 „ბაგი“), ეკიპაჟები აღიჭურვა თანამედროვე მოწყობილობებით;
- **უკანონო ტყითსარგებლობის, ბრაკონიერობის ფაქტების აღკვეთისა და პრევენციის მიზნით, გამკაცრდა ადმინისტრაციული და სისხლის სამართლის კანონმდებლობა - რიგ სამართალდარღვევაზე გაიზარდა საჯარო სანქციები.**

ვის შედეგად გარემოსთვის მიყენებული ზიანის დაანგარიშებული თანხის ოდენობამ 6 638 943 ლარი შეადგინა.

2019 წელს, **განხორციელდა დეპარტამენტის კონტროლს დაქვემდებარებული ობიექტების 2 750 ინსპექტირება.**

საწარმოებისა და ხე-ტყის დამზადების ლიცენზიანტების შემოწმების შემდეგ, ეტაპობრივად მიმდინარეობს გამოვლენილი დარღვევების აღმოფხვრა და საწარმოების/ხე-ტყის დამზადების ლიცენზიანტების საქმიანობის დადგენილ სტანდარტებთან შესაბამისობაში მოყვანა.

მასშტაბური სახე მიიღო პარკების მწარმოებლების შემოწმების პროცესმა, რათა საცალო ქსელში არ მოხვდეს პლასტიკის პარკები და შემცირდეს გარემოს დაბინძურება. 2019 წელს **შემოწმდა პარკების მწარმოებელი 36 ობიექტი.** სულ, ინსპექტირებისა და ლაბორატორიული კვლევის შედეგად დაილუქა 1 808 000 ერთეული პლასტიკის პარკი.

2019 წელს, **გენმოდერნიზებული ცოცხალი ორგანიზმების (გმო) იდენტიფიცირების მიზნით, გარემოსდაცვითი**

2019 წელს, ინსპექტირებისა და პატრულირების შედეგად, **გამოვლინდა გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის დარღვევის 10 513 ფაქტი,** მათ შორის, 2 023 სამართალდარღვევა დაფიქსირდა იმ ობიექტების მიერ, რომელთა საქმიანობაზე კონტროლს გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი ახორციელებს. სამართალდარღვევებზე დაკისრებული ჯარიმების თანხამ, ჯამში, 2 757 450 ლარი, ხოლო გარემოსდაცვითი კანონმდებლობის დარღვე-

გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრი

ანგარიში 2019

გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის საქმიანობის ძირითად მიზნებს საზოგადოების გარემოსდაცვითი და აგრარული განათლების ხელშეწყობა და ცნობიერების ამაღლება, გადამწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების ჩართულობა, გარემოსდაცვით და აგრარულ ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა და სამინისტროს ერთიანი ინფორმაციული ტექნოლოგიური პოლიტიკის დანერგვა წარმოადგენს.

აღნიშნული მიზნების მიღწევისთვის ცენტრის სამი ძირითადი სტრუქტურული ერთეული - განათლების პროექტების, გარემოს საინფორმაციო და ინფორმაციული ტექნოლოგიების სამსახურები მნიშვნელოვან აქტივობებს ახორციელებენ.

განათლების ხელშეწყობის მიზნით:

- მთელი საქართველოს მასშტაბით დაინერგა სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლების პროგრამა, რომლის ფარგლებშიც გადამზადდა არსებული სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებების 2000-მდე აღმზრდელი და მეთოდისტი. მონაწილეებს გადაეცათ ცენტრის მიერ შემუშავებული სახელმძღვანელო - „სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლება“;
- სკოლამდელი გარემოსდაცვითი განათლების წახალისების მიზნით ჩატარდა კონკურსი „მწვანე ჯილდო 2019“, რომელშიც ქვეყნის მასშტაბით 120 აღმზრდელი და მეთოდისტი ჩაერთო;
- გარემოსდაცვითი საკითხების სწავლების ხელშეწყობის მიზნით შემუშავდა ტრენინგმოდული დაწყებითი საფეხურის საგნებში. განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს „ახალი სკოლის მოდელის“ რეფორმის ფარგლებში, ტრენინგები ჩატარდა 100-მდე ექსპერტს;
- აგრარული და გარემოსდაცვითი მიმართულებით უწყვეტი განათლების ხელშეწყობის მიზნით, ქვეყნის მასშტაბით ჩატარდა კვალიფიკაციის ასამაღლებელი ტრენინგები. სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების მიზნით მეპაიეებს ტრენინგები ჩატარდათ თემებზე: კოოპერატივების შიდასაწარმოო ურთიერთობები და სამართლებრივი რეგულირება, საძოვრების მდგრადი მართვა და მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ხელოვნური განაყოფიერება;
- საქართველოს ყველა რეგიონში, გარემოსდაცვითი დემოკრატიის პრინციპების დანერგვის ხელშეწყობის მიზნით, გაიმართა ტრენინგები „გარემოსდაცვითი დემოკრატია - გარემოსდაცვითი

- უფლებები და ვალდებულებები“; ტრენინგებში მონაწილეობა მიიღო 1700-ზე მეტმა პირმა;
- გარემოსდაცვითი და აგრარული მიმართულებით ჩატარდა საგანმანათლებლო ლექცია-სემინარები, რომლებსაც 1400-მდე ახალგაზრდა დაესწრო.

2019 წელს ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის და ცნობიერების ამაღლების მიზნით:

- გაიმართა საინფორმაციო-საგანმანათლებლო კამპანია მტაცებლებისა და ქვეწარმავლების (გველების) შესახებ. შეხვედრები ჩატარდა 23 მუნიციპალიტეტის (კახეთის, ქვემო ქართლის, შიდა ქართლის, მცხეთა-მთიანეთის მხარეებში) ადგილობრივ მოსახლეობასთან (600-ზე მეტი ადგილობრივი). მომზადდა საინფორმაციო ბროშურა და ონლაინ კითხვარები;
- ტყისა და ბიომრავალფეროვნების შესახებ საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების და სატყეო სექტორში არსებული მიღწევების, გამოწვევების, მიმდინარე პროცესებისა და სამომავლო გეგმების თაობაზე საზოგადოების ინფორმირების მიზნით, რადიო იმედზე მომზადდა გადაცემა „მწვანე ეთერი“ (16 გადაცემა).

2019 წელს გადამწყვეტილების მიღების პროცესში საზოგადოების ჩართულობის უზრუნველსაყოფად გაიმართა წყლის რესურსების, სამრეწველო ემისიების, ბიომრავალფეროვნების შესახებ კანონპროექტებისა და გარემოს მდგომარეობის შესახებ ეროვნული მოხსენების პროექტის საჯარო განხილვები.

2019 წელს განსაკუთრებული ყურადღება ექცეოდა ელექტრონული მმართველობის განვითარების ხელშეწყობას:

- შემუშავდა ატმოსფერული ჰაერის სა-

- რისხის პორტალი (air.gov.ge) და მოხდა ჰაერის ხარისხის პორტალის მონაცემების ინტეგრირება ევროპის გარემოს დაცვის სააგენტოს (EEA) პორტალთან;
- განახლდა ფაროსანასთან ბრძოლის შესახებ ელექტრონული პროგრამა;
- განახლდა და მოხდა რთველის აღრიცხვის პროგრამის დაკავშირება მევენახეთა კადასტრის პროგრამასთან;
- სურსათის ეროვნული სააგენტოს რაიონულ სამსახურებში მოეწყო შიდა ქსელი, რომელიც ცენტრალურ სისტემას შეუერთდა.

2019 წელს ცენტრმა დაიწყო ინფორმაციული უსაფრთხოების პოლიტიკის შემუშავება და დანერგვა, ნარჩენების მართვის პროგრამის ახალი მოდულის შემუშავება, აგროდაზღვევის პოლისების სერვისის მომზადება, აგროდაზღვევის ზარალების პროტოკოლის მომზადება, ფერმერთა რეესტრის სერვისის ინტეგრაცია აგროდაზღვევის პროგრამაში, გარემოზე ზემოქმედების შეფასების და წყლის რესურსებთან დაკავშირებით ელექტრონული სისტემების შექმნა.

2020 წლის გეგმები

- „განათლება მდგრადი განვითარებისათვის - ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა“ - ეროვნულ დონეზე განათლება მდგრადი განვითარებისათვის პრინციპების დანერგვის მიზნით გაგრძელდება მუშაობა სტრატეგიის დოკუმენტის სრულყოფაზე;
- სასწავლო პროგრამების აკრედიტაცია - იგეგმება „გარემოსდაცვითი მმართველისა“ და „სატყეო საქმის სპეციალისტის“ სასწავლო კურსების აკრედიტაცია და საჯარო სამსახურის ეროვნული ბიუროსა და განათლების, მეცნიერების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს მიერ ერთობლივად შემუშავებული და ინიცირებული „პროფესიული საჯარო მოხელის“ კურსის დანერგვა;
- დაწყებითი საფეხურის სკოლის მასწავლებლების გადამზადება - იგეგმება ტრენინგმოდულის მომზადება და ტრენინგების ჩატარება გარემოსდაცვითი პრინციპების დანერგვისა და სასწავლო პროგრამაში ინტეგრირების მიზნით;
- თანატოლ განმანათლებელთა ქსელის შექმნა - იგეგმება სხვადასხვა რეგიონსა და მუნიციპალიტეტში თანატოლ განმანათლებელთა ქსელის შექმნა, რომლის ფარგლებში სკოლის მოსწავლეები და რეგიონის უნივერსიტეტის სტუდენტები შეძლებენ ადგილობრივ ახალგაზრდებთან გარემოსდაცვითი და აგრარული მიმართულებით სხვადასხვა შეხვედრებისა და ლექციების ორგანიზებას;
- ინფორმაციული უსაფრთხოების პოლიტიკის შემუშავება და დანერგვა - გაგრძელდება მუშაობა ნარჩენების მართვის პროგრამის ახალი მოდულის შემუშავებაზე. იგეგმება აგროდაზღვევის პოლისების სერვისისა და აგროდაზღვევის ზარალების პროტოკოლის მომზადება, ფერმერთა რეესტრის სერვისის ინტეგრაცია აგროდაზღვევის პროგრამაში, გარემოზე ზემოქმედების შეფასების და წყლის რესურსებთან დაკავშირებით ელექტრონული სისტემების შექმნა.

ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო მოსახლეობის რადიაციის შესაძლო მავნე ზეგავლენისგან დაცვას უზრუნველყოფს. დამტკიცებულია არაერთი ტექნიკური რეგლამენტი, რომელიც ქვეყანაში რადიაციული უსაფრთხოების მიმართულებით ახალ საერთაშორისო სტანდარტებს ადგენს.

მარხზე, საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისად, განახლდა საფარი, მოეწყო ფიზიკური დაცულობის და რადიაციული მონიტორინგის სისტემები.

ჩართულია საზღვარზე ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების დაცვის კონტროლი.

უნდა აღინიშნოს, რომ დღეისათვის, ქვეყანაში რადიაციული უსაფრთხოების კუთხით, მოსახლეობა სრულად დაცულია.

ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო, საპატრულო პოლიციასთან და სხვა კომპეტენტურ უწყებებთან ერთად,

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია სამედიცინო სფეროში რადიაციული უსაფრთხოების მოთხოვნათა დაცვა. **ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტო, ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტოს მხარდაჭერით, აღიჭურვა სპეციალური ხელსაწყოებით,** რომლის მეშვეობითაც სამედიცინო დაწესებულებებში რენტგენის აპარატების ხარისხის მონიტორინგი ხორციელდება.

ვრობების მხარდაჭერით, ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს გადმოეცა რადიოაქტიური ნარჩენების ტრანსპორტირებისათვის სპეციალიზებული ავტოსატრანსპორტო საშუალება, რაც უზრუნველყოფს რადიაციულ უსაფრთხოებას რადიოაქტიური ნივთიერებების ტრანსპორტირების დროს.

აღსანიშნავია, რომ ყოფილი რეაქტორის ტერიტორიაზე განთავსებულ **რადიოაქტიური ნარჩენების საცავზე, 2017 წლიდან სრულად განახლდა ფიზიკური დაცულობის სისტემები, განთავსდა ვიდეოკამერები, მოძრაობის დეტექტორები, მოეწყო რადიაციული მონიტორინგის დეტექტორები. სოფელ სააკაძეს მიმდებარედ არსებულ რადიოაქტიური ნარჩენების სა-**

2019 წელს, აღნიშნული მონიტორინგის ფარგლებში, **შემოწმდა 96 სამედიცინო დაწესებულება.** გამოვლენილ დარღვევებზე, კანონით გათვალისწინებული შესაბამისი სანქციის დაკისრებასთან ერთად, გაიცა შესაბამისი რეკომენდაციები.

2019 წელს, ამერიკის და ბრიტანეთის მთა-

2020 წლის გეგმები

- მცხეთის რადიოაქტიური ნარჩენების საცავში განთავსებული რადიოაქტიური ნყარობების უსაფრთხო შენახვის მიზნით, დაგეგმილია მათი გადატანა საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამის კონტეინერებში. 25 ახალი კონტეინერი ბირთვული და რადიაციული უსაფრთხოების სააგენტოს ატომური ენერჯის საერთაშორისო სააგენტომ გადასცა. მათი მხარდაჭერით, მოეწყო სპეციალური სივრცე აღნიშნული სამუშაოების განხორციელებისთვის;
- 2020 წელს, ევროკავშირის მხარდაჭერით, სააგენტოს გადაეცემა 1 000 000 ევროს ღირებულების მობილური ლაბორატორია, რომელიც დაეხმარება სააგენტოს საქართველოს მასშტაბით, სხვადასხვა რეგიონში რადიოლოგიური კვლევები განახორციელოს;
- შეიქმნება ბირთვული და რადიაციული ავარიების/ინციდენტების რეაგირების ცენტრი, რომელიც უზრუნველყოფს მსგავს შემთხვევებში სწრაფი და ეფექტიანი გადაწყვეტილებების მიღებას, ზიანის თავიდან აცილებისა და შემცირების მიზნით.

